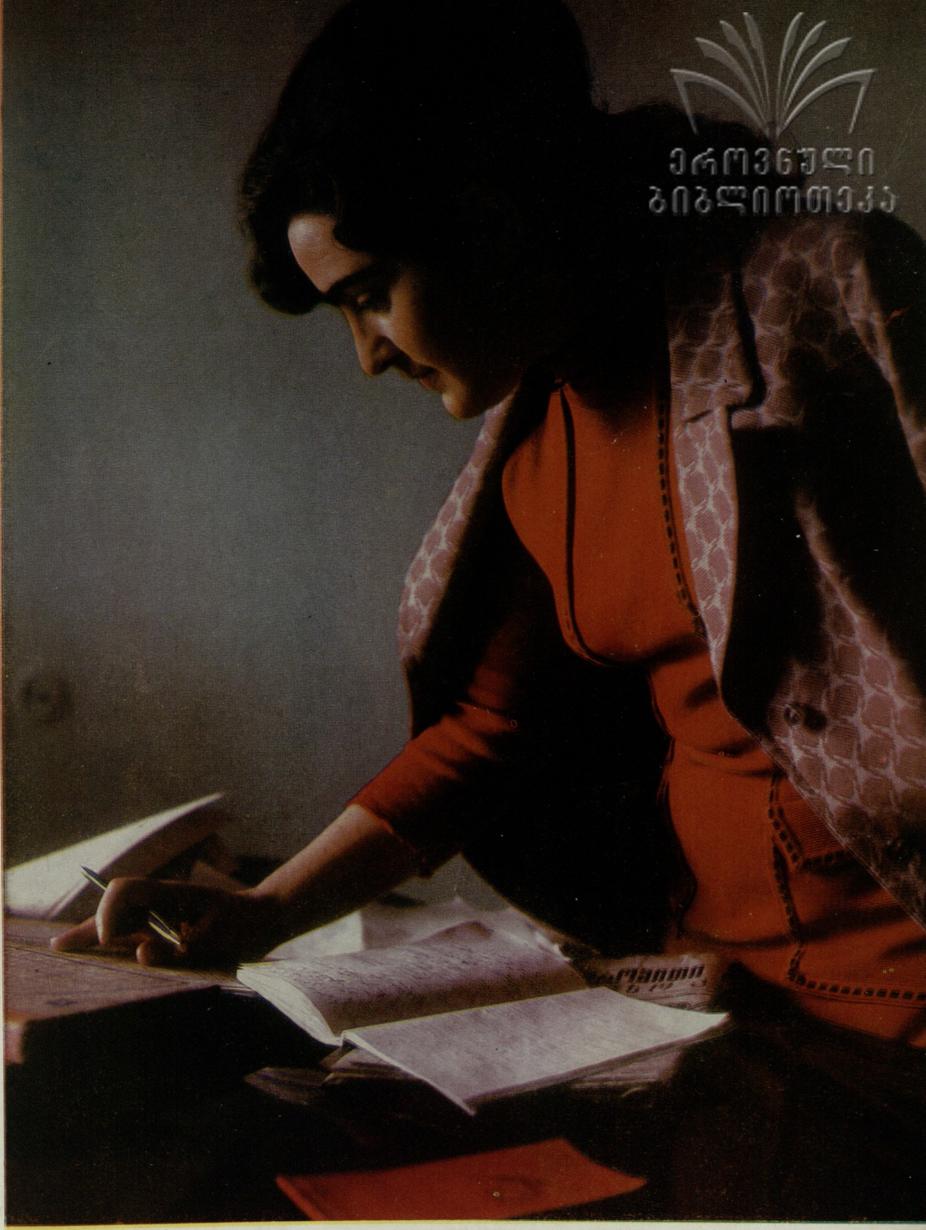

619
1974

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

დროშა

მარტი
№ 3
1974 წ.

ქონისა და მეფოსონის პირობები

საქართველოს
საბჭოთაო
საზღვრო
სამსახური

ამხანაგ ლ. ი. ბრეჟნევის ვიზიტი კუბის რესპუბლიკაში

ლ. ი. ბრეჟნევი:

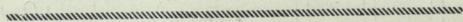
„ქვირფასო მეგობრობო ჩვენ, საბოთო აღმინანგს, სოლიდაროგო კუბასთონ. მისთვის სოველგვარი მხარდა-ვერა სოველთვი მიგვანდა ჩვენ წილათაწილთა მოვალეობად კომუნისტო, სოცილისტური კვების მოვალეობათა მოვალეობად და ჩვენი ვაჟასებათ იმას, რომ ასეთივე მხარი მეგობრობით გვირახსებათ. რომ ამ კუბაში, ისეოგან და უკვართ ლენინის კვებანა, ომბოგარის სანოგოლო“

ჩვენი კავშირი მოვალეობანად განსხვავდება კავრბა-ლის სანოგოლოსათვის ჩვეული ურთიერთობისგან, საბოთო კავშირისათვის - კუბა კესკლობაციისა და კავრბალის გამონანგის ოგივში, სტრატეგიული გუჯა თუ ვგრეთ წოლმეპული ჰაკლენის სწორო როლია ჩვენი მეგობრობა, ჩვენი სიხალეობე გამონანგის ჩვენი კვების სოცილისტურ გუნებას. სოცილისტური ინტერნაციონალის ოგის მალე კრინციკების სოცხალი განსხიბრებაა.“

ფიდელ კასტრო:

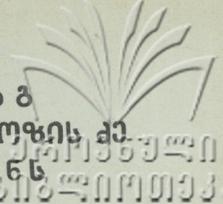
„სახლოვანი საბოთო კავშირის კომუნისტური კარგის გენერალური მდივანი პირველად ესტოგრა კუბას, ლათინური ამერიკის ერთო თანამეგობრობაში შემავალ ხალხს ისოტრიაში პირველად ემღევა შესალეობოგო უმასკინფლოს ესოლენ გამონანგელ კავოლუციონერს.“

თვით უმჯი ამ შესველრისა კანონოტიკური შედეგია ჩვენი კავოლუციური ხალხის შეუკოვარი და გარგნე. კვები მოკვამდებისა და იმ კვური სოლიდარობისა, რომ ლითეს უანგარო და გულუხვი დანხარების ხელი გავოგვიწოდა ლენინის დიდად სასოგოლოგო ჩვენი გროლის განდამყვამე მომანგში.“

ა მ ხ ა ნ ა ზ ალექსი ნიკოლოზის ძე კოსიბინსკი

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო მწვერულედ გილოცავენ თქვენ, კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს გამოჩენილ მოღვაწეს, დანაღების სამოქალაქო წლისთავს.

პარტიული და სახელმწიფო მუშაობის ყველა პოსტზე თქვენ მიერ ძალ-ღონესა და გამოცდილებას ამართ კომუნისტური მშენებლობის საქმის, მარქსიზმ-ლენინიზმის დიადი იდეალების თავდადებულ სამსახურს. მუშაობით რა სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარედ, თქვენ აღექვი ნიკოლოზის ძე, დიდ ყურადღებას უთმობთ პარტიის ხაზის შემდგომ განხორციელებას, რომელიც მზინად ისახავს სახალხო მეთურების განვითარებას, საბჭოთა სოციალისტური სახელმწიფოს განმტკიცებას.

სულითა და გულით გისურვებთ, ჩვენს ძვირფას მგებობარო და ამხანაგო ალექსი ნიკოლოზის ძე, დღევრეტობას, ჯანმრთელობასა და შემდგომ ნაყოფიერ მოღვაწეობას ჩვენი პარტიისა და საბჭოთა ხალხის საკეთილდღეოდ, კომუნისმის გამარჯვებისათვის.

სკკპ სსრ კავშირის სსრ კავშირის
დინარალური კომიტეტი უმაღლესი საბჭოს მინისტრთა საბჭო
კავშირის

ბ რ კ ა ნ ე ბ უ ლ ე ბ ა

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს კრედიტის

სოციალისტური შრომის გმირის ამხანაგ ა. ნ. კოსიბინის ლენინის ორდენითა და მეორე „ნამგლისა და უროს“ ოქროს მედლით დაჯილდოების შესახებ

კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს წინაშე დიდი დასაშურებისათვის და დაბადების სამოქალაქო წლისთავთან დაკავშირებით სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრი, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე, სოციალისტური შრომის გმირი ამხანაგ ალექსი ნიკოლოზის ძე კოსიბინი დაჯილდოვდეს ლენინის ორდენითა და მეორე „ნამგლისა და უროს“ ოქროს მედლით.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ნ. გიორგინი.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი მ. გიორგინი.

მოსკოვი, კრემლი. 1974 წლის 20 თებერვალი.

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთოთ!

დროშა

№ 3 (447). მარტი, 1974 წ.

გამოცემის წელი 61-ე.

ყოველთვიური საყოველთაოპროპაგანდისტული პოლიტიკური და სალიტერატურული სამხატვრო ჟურნალი

ვარკიანის პირველ გვერდზე: თბილისის პრეზიუმის საწარმოო გაერთიანების პარტიული კომიტეტის მდივანი ლილია ვიბლიანი. ფოტო თარხან არჩვინისა.

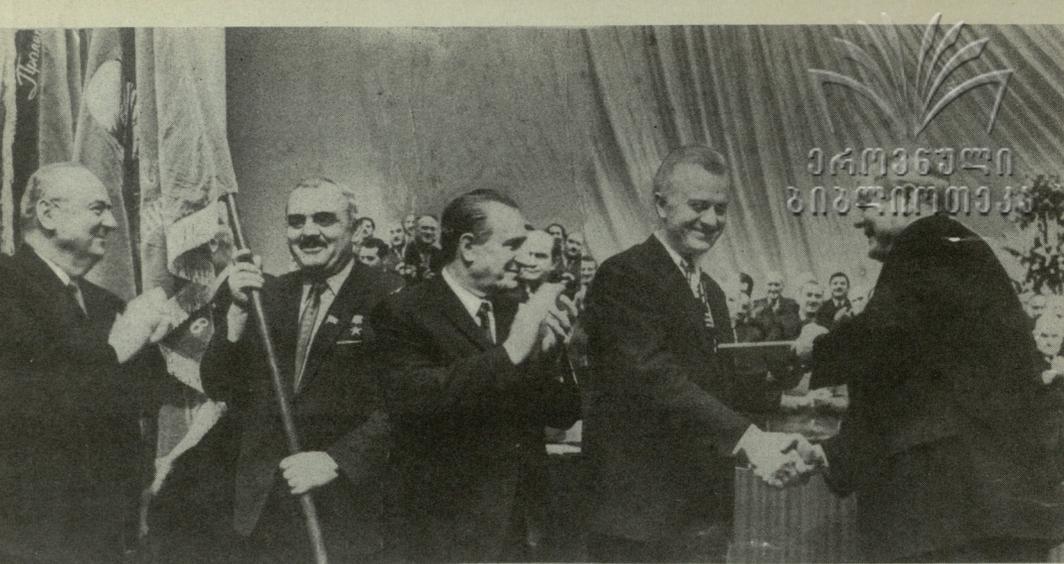
მწერალ კარლო კობერძის ნარკვევი „ლილია ვიბლიანი და მისი მეგობრები“ გამოქვეყნდება „დროშის“ მომდევნო ნომერში.

მთავარი რედაქტორი რეზა მარგინაძე

სარედაქციო კოლეგია: გ. ბანბანი, გ. გომილაძე (პ.მ. მდივანი), ს. ლ. მიშვიტი, ლ. კალანდარიანი, ვ. კინცაძე, პ. სარგაძე, ა. მინდიაძე, გ. ნ. ნოზაძე, დ. ნოზაძე (მხატვარი-რეტორი), ი. ტაბაღაძე, უ. ჯაფარიძე

ტექნიკური და სტეიაგრაფიკული კორექტორი ტ. თაბორიძე

აქ. სსრ კ. მარქსის
სახ. სახ. რესპუბლიკის
საბჭოთა სახელმწიფოს

რესპუბლიკის პარტიულ-სამეურნეო აქტივის კრება სოციალისტური შეჯიბრების გამარჯვებულთა მონაწილეობით

სრატომა: სკკ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ მინისტრთა საბჭოს, საკავშირო პროფსაბჭოსა და სრულიად საქავშირო ალკ ცენტრალური კომიტეტის წითელი დროშის გადაცემა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისათვის.

ფოტო ი. დაბითაშვილისა

ზროვის ზეიმი

მ თებერვალს თბილისში, სახელმწიფო საკონცერტო დარბაზში გაიმართა რესპუბლიკის პარტიულ-სამეურნეო აქტივის კრება საქავშირო სოციალისტური შეჯიბრების გამარჯვებულთა მონაწილეობით. სკენის სიღრმეში ოთხჯონს ორდენისანი საქართველოს სსრ სახელმწიფო აღმის ფონზე გამოსახულია კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს დამაარსებლის ვ. ი. ლენინის სკულპტურული პორტრეტი.

პარტიულ-სამეურნეო აქტივის კრების პრეზიდენტად აღვილებს იკავებენ: სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე ლ. ვ. სპირიცი, ბ. ვ. ვიციერია, ბ. ვ. ვალაშვილი, ა. ნ. ინაური, შ. დ. კიქნაძე, ბ. ვ. მელინიკოვი, ზ. ა. პატარაიძე, ვ. ს. სირაძე, ა. შ. შვარცდანიძე, ა. ნ. ჯუგაიანი, გ. ს. ძოწენიძე, გ. დ. ჭავჭავაძე, თ. ი. მოსაშვილი, შ. ვ. ურუაშვილი, ო. ე. ჩერქეზია, სკკ ცენტრალური კომიტეტის პასუხისმგებელი მუშაკი ვ. ვ. ვასილიევი, სსრ კავშირის სასოფლო მშენებლობის მინისტრის პირველი მოადგილე ი. კ. კოილოლია და სხვა ამხანაგები.

რესპუბლიკის პარტიულ-სამეურნეო აქტივის კრება შესავალი სიტყვით ვახსნა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა ი. ა. შვარცდანიძემ.

სიტყვა შეძლება სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეს ლ. ვ. სპირიცივს, რომელმაც საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის გადასცა სკკ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის მინისტრთა

საბჭოს, საქავშირო პროფსაბჭოსა და საქავშირო ალკ ცენტრალური კომიტეტის წითელი დროშა.

ამ დროში საქართველოს სსრ დაწილილებულია 1978 წელს მრეწველობის, მშენებლობისა და ტრანსპორტის მუშაკთა საქავშირო სოციალისტური შეჯიბრებაში სახალხო-სამეურნეო ვეგების ვადამდე შესრულებისათვის.

დამსწრეთა ტაშის გრიალში დროშა ჩაინახეს ე. ა. შვარცდანიძემ, გ. ს. ძოწენიძემ, გ. დ. ჭავჭავაძემ, თ. ი. მოსაშვილმა, ე. ა. შარტავამ.

კრებაზე მოსტენებთა გამოვლად საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე გ. დ. ჭავჭავაძე.

რესპუბლიკის მოწინავე აღმანიებს, რომლებსაც ამას წინათ მიენიჭათ სოციალისტური შრომის გმირის წოდება, გადაეცათ მაღალი ჭილღობი.

კრებაზე სიტყვა წარმოთქვა ე. ა. შვარცდანიძემ.

მიღებულ იქნა საქართველოს სსრ შრომითა სოციალისტური ვალდებულებანი 1974 წლისათვის.

დამსწრეთა ტაშის გრიალში მიიღეს მისაღება სკკ ცენტრალური კომიტეტისადმი.

პარტიულ-სამეურნეო აქტივის კრებამ ახალი ენერგიით აღავსო ჩვენი რესპუბლიკის შრომელები, მათი ერთსულვანი გადამწყვეტილებთა, ახალი შრომითი მიწვევებით დაამოთავრნო ზუთწილდის მეთოთ, განსწავლვრედი წელი.

საქართველოს

კომკავშირის

XXX ყრილობა

1. ყრილობის სტუმრთა დარბაზი.
2. სსრ კავშირის კოსმონავტი-მფრინავი, საბჭოთა კავშირის გმირი ნ. რუკავიშვილი და სოციალისტური შრომის გმირი ი. ხაზარაძე ყრილობის დელეგატებთან.
3. ტრიბუნაზე საქართველოს ალექსანდრე ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ე. შარტავა.
4. ყრილობის დელეგატები სტუმრთა დარბაზში სკენ მიეშურებიან.

ფოტო ი. ღვამთაყვილისა და ბ. აბაშიძისა.

5 თებერვალს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სტუმრთა დარბაზში სახვითი ვითარებაში გაიხსნა საქართველოს კომკავშირის XXX ყრილობა. ყრილობის პრეზიდიუმი არიან აშხანაძეები: მ. გიციბერია, პ. გილაშვილი, ა. ინაური, შ. კიკნაძე, გ. მელნიკოვი, ზ. პატარიაძე, ზ. სირაძე, გ. შვიდრინაძე, ა. ზურციანი, გ. ძიჭინაძე, გ. ჯავახიშვილი, ი. მისაშვილი, შ. ყარაყაშვილი, ი. ჩერქეზია, საკავშირო ალექსანდრე ცენტრალური კომიტეტის მდივანი ვ. ვიტენი, საკავშირო ალექსანდრე ცენტრალური კომიტეტის პასუხისმგებელი ორგანიზატორი გ. ხარლანოვი და სხვა ამხანაგები.

ყრილობას ესწრებოდნენ სსრ კავშირის კოსმონავტი-მფრინავი, საბჭოთა კავშირის გმირი ნ. რუკავიშვილი, ამიერკავკასიის მოძრა რესპუბლიკების კომკავშირულ ორგანიზაციათა წარმომადგენლები — სომხეთისა და აზერბაიჯანის ახალგაზრდათა ლენინური კომუნისტური კავშირების, სამეფო სომხეთის „ქრახნი კავკასის“ კომკავშირული ორგანიზაციის დელეგაციები.

საქართველოს კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტის სახანგარში მოხსენება „სსრკ XXIV ყრილობის, საკავშირო ალექსანდრე XVI ყრილობის გადაწყვეტილებათა შესრულებისათვის მუშაობისა და ახალგაზრდობის კომუნისტური აღზრდის შემდგომი გაუმჯობესებისათვის რესპუბლიკის კომკავშირულ ორგანიზაციათა მოქმედების შესახებ“, ყრილობაზე გააკეთა საქართველოს ალექსანდრე ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა ე. შარტავამ.

ყრილობამ მოისმინა დამხმელი კომისიის ოაგუდომარის ინფორმაცია საქართველოს ალექსანდრე ცენტრალური კომიტეტისა და სარევიზო კომისიის შემადგენლობაში ცვლა დასახლებული კანდიდატურა აირჩეულა.

ყრილობამ აირჩია აგრეთვე რესპუბლიკის კომკავშირული ორგანიზაციის დელეგატები სრულიად საკავშირო ალექსანდრე XVII ყრილობაზე, რომელიც მოსკოვში გაიმართება მიმდებარე წლის აპრილში.

ყრილობამ საქართველოს კომკავშირის სახელთ აღუთქვა მშობლიურ კომუნისტურ პარტიას, საშრობლოს, ჩვენი ხალხს, რომ იქნებან სამაგალითონი სწავლასა და პირად ცხოვრებაში, ძალასა და ენერჯიას არ დაიშურებენ კომუნისტურ მშენებლობაში, სხვა წილად დაეკუთვნათ პირნათლად შესრულებისათვის ბრძოლაში.

ფულით იმდიანად აიან. ფერობენ, რომ სწორედ იმგვარად იქნება ყველაფერი, როგორც მამულს ურჩევია — შეილა ავობებს მამას.

ზაზისარს — დიდი ხნის წინათ, მამა-მამა და დედა. ხუთწლიანი მეთიხე წელს ეს-ერ არის აიდა ფიხე. საყოველთაო პრით, მამ-დინარე წელი დიდი ხუთწლიანი განმსაზღვრელი წელი იქნება და, რაკ ახლა, შრომაც უფრო მომეტებული პარობით. ან სწორედ ამის თაობაზე თა-ზირობენ ახლა თვითათლები. საუბარი ციტა ში-რიდან დაიწყო. სიტყვამ მოიტანა და გაიხსენეს თუ როგორ ჩამოყალიბდა კოლმეურნობა თე-ჯალათი, რა განაება და რისი შეძლება ჰქონდათ. წლითითობითი ირადებოდნენ თურმე, ღონიერდებოდა სოფელი, ყველადღობა ემატებოდა. მერე ის დრეს დადა, რაკ წელიწადი გაშლილი, ეკონომიურად მომარტებული კოლმეურნობა უფ-რო დიდი საქმეებისათვის შეეშადა და შეეძოდა კიდევ საქ.

დაიწყო საქოლმეურნობათაშორის მერტვეო-ბის სასაკონლო ფერმის შექმნა. ფერმა კომ-პლექსური უნდა ყოფილიყო, უპირველესად — მერტვეო. მის განმეხობაში იქნებოდა ასეულთ-ბით მეტყარი მიწა, უმარავი მსხველდება პირტ-ჯი, დიდი საქმეური ნაებობები.

ფერმის თავად თვითათლები აშენებდნენ. აშე-ნებდნენ მონდომებით, გულისყურით, საწვითი-შვილად. გავიდა მხოლოდ ერთი წელიწადი. ახ-ლად აშენებულმა ფერმამ უფე დიდი შემოსავალი მოიტანა. შემოსავლად თანდათან იმატა და იმატა, მაგრამ ახლა კიდევ უფრო მეტის გავილება იყო საჭირო. საბჭოთა კავშირის კომპარტიის ცენტრ-ალური კომიტეტის მიმართვა პარტიისაში, საბჭო-თა ხალხისაში თვითათლ მეცხოველებს ახალი შრომითი გმირობისაქენ მოუწოდებდა.

თაობიჩვე ყველაფერი აწონ-დაწონეს, ყველა-ფერი გულმამითი განგვარიწეს და ერთხად გა-ნაცხადეს — გვემასე შეგვარდნობ და ვაღდე-ბულებიანც გადავპარტებით. თვითათლ მეცხო-ველები ხუთწლიანი მეთიხე წელს 226 ცენტნერ-ის ნაცვლად 640 ცენტნერ ბორცს ჩააპარტებენ სა-ხელმწიფოს, ყოველ ან ფურტე 85 ხბოს შეინარ-ჩებუნენ, მინიწენლოვანად გააღდებენ წველადო-ბას, გავრდიან შემოსავლად...

აქვე გადაწემა, მწველავებმა სოციალისტურ შე-კობრებაში გერობტი რიგავა გამოიწვიონ.

დიდი ხნის მწველავა გერობტი რიგავა. 13 ხელე ფერის უფროსი. მისი შრომა ყოველთვის სა-ჩინოა, სტებმისთვის მისაბამი. შარწანს თითოეუ-ლი ფურადი ან 854 კოლოგარბის ნაცვლად ან 854 კო-ლოგარბი რეჩ ჩამოწევა. ამიტომაც დაუწესებია რაიონში გერობტი რიგავას სახელობის პარი-ბი. იგი ფერის საეთესო მწველავს გადაეცემა ზოლ-მე. თვითათლები ამბობენ: ჩვენწერი კაცის პრი-ბი სხვას როგორ გავატანოთ? პარიბის მოპოვებას ლამობენ და აიო გავპარტებულთ ენერგიით იქე-დებანს საქეს.

სიტყვა კოპკავირული რგობის მერგოლურმა უხვდენ ფაქლიამ ითხოვა.

რუსუდანის რგოლში ხუთი მოწინავე ქალიშვი-ლია გავრთიანებული. თვითათლებმა იცანა, რომ ის, რასაც ახლა რუსუდანი იტყვის, მთელი რგო-ლის ნაქეჩი და ნაწარგეია. ახლა, რგობის წე-რებს ერთი პარი და ერთი მარწანი აქეო. ეს მამ უფე კარგა ხანია, რაც საქით დააქციებენ.

რუსუდანი გავცელები ლაპარაკობს ახალ, გავრ-დილ ვაღდებულებზე. მეგობრების სახელით პირობას სტებს, რომ მარტიბის მიმართობს სასუს-ბოდა, კიდევ უფრო თავდადებით ითმობდნენ, ხმო-რების საღელდამისო მატებას 250 გრამის ნაცვლად ერთიორად გააღდებენ, მეტ რძენა და ბორცს მის-ცემენ ქვეყანას...

სიყვარულით შესცქირიან კოლმეურნები ქა-ლიშვილს. სიყვარულით და დამიძებნიბი. რუსუ-დან ფაქლიას, მარწა მარწარობს, ნანი არწიას, იწახელა ლაშქარვანს და დარტენ ადამიანს სიტყ-ვის გატეხვა არ სჩვევიათ!

ამ ხუთი ქალიშვილის ბიოგრაფია ვაჭირეი ვაშ-ლივით მავს ერთმანეთს. ილაპარაკებთ რომელიმე ერთ მათგანზე და მამიწე დანარტენი ოთხი წარ-მოიღვივებთ თავაწონ. რასან ახლა, მოდი, წერ მეტროლოურიან — რუსუდანი ფაქლიასად და-ვიყოთ.

— ფერმაში უნდა წავიდე სამუშაოდ! — განაც-ხადა ერთი დღეს რუსუდანმა ოქსბო.

დღეს მოეჩვენა, ალბათ, კარგად ვერ გავიდე შე-ილის ნათქვამიო. რუსუდანმა დატეხებით გავიშო-რა, რომ, ოთხ დღისათვის ერთად, თვითათლს მე-საკოლმეობის ფერმაში აპირებდა მუშაობას. ეს ამბავი მოულოდნელი იყო მოზობლისათვის. როგორ? საუკეთესო მოწინავე, რომელმაც ეს-ნის არის დამაბავრა საშუალო სკოლა, რომელმაც წარმატებით შეუძლია მისიხელს გამოცდები ჩა-აპაროს უშალდეს — ქროსებთან აპირებს მუშა-ობას?! არაითარ შემთხვევაში რუსუდანმა ვერ უნდა იმწავლოს, უნაღლესი უნდა დამაბავროს, შრომას კი მეტრე მოასწარტებ.

მაგრამ რუსუდანიც გადაწყვიტებდა ურტვე-იყო.

ურტვეი იყო დანარტენი ოთხი ქალიშვილის გა-დაწყვიტებულად.

და აი, ზახხულის ერთ მშვენიერ დღეს ხუთი ქალიშვილი კოპკავირული საგურტებით მოვიდ-ნენ ფერმაში.

სოფელში ეს გადაწყვიტებდა ზოჯიერთს მხო-ლოდ ახალგაზრდული, რომანტიკული გატაცება იტონა.

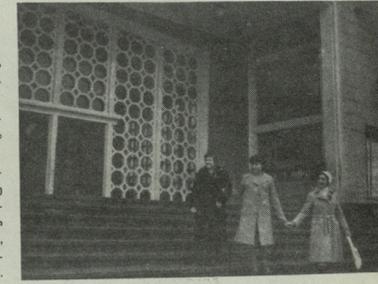
რა ვუყო, თუნდაც აქ იყო მთელი დავარ-კვათ ამას ახალგაზრდული გატაცება, მაგრამ ნუ დავიფიქვებთ, რომ ეს გატაცება ქანსალია, აწრია-ნი, საქმინი. ამ გატაცებას საშობლობს უსაზღვრო სიყვარული უღდეს საფუძვლად. სოფელს უქირს, ფერმაში მუშახელი აქლია, მამსაღამე, შენი ახგე-ლი აი აქ, ამ ფერმაშია, შენს თანსოფლებთან...

მათი ნახელავის პარტია.

გოკონებში ერთობიან.

კინოატორიანი.

ფოტო ანსონ ზომლოზისი

...სახალბო მურწიობისა და კულტურ-ის დარტე მდამსარტებისათვის, ვერე თვე დიდ სამამულო ომში გამიწინელი მამაობისათვის, ჩვენს ქალებს გადაე-ცემა 1,726 ათასი ორდენი და მედალი. 4,500 ქალს მიმეტებული აქვს სოცია-ლისტური შრომის გმირის წოდება. 91 ქალი საბჭოთა კავშირის გმირია.

...ჩვენს ქვეყანაში 151 ათას ქალს მი-წინება „გმირი დედის“ საბატო წოდება. ...საქართველოში 1970 წლის აღწე-რით იყო 2,483 ათასი ქალი. ...ჩვენი რესპუბლიკის მრეწველობაში ჩაბმულია 135,026 ქალი, კოლმეურნე-ობებში მუშაობს 354,300 ქალი, საბჭო-თა მურწიობებში 54,089 ქალი.

...გოგირი დედის“ საბატო წოდება საქართველოში 2,263 ქალს მიწინება. ...1973 წლის პირველი იანვრისათვის საქართველოში იყო 9,031 მეცნიერი ქა-ლი. მათ შორის 3 აკადემიკოსი და აკა-დემიის წევრ-კორესპონდენტი, 70 პრო-ფესორი, 328 დოცენტი, 126 მეცნიერე-ლთა დოქტორი, 1,887 მეცნიერებათა კანდიდატი.

საგულისხმო ციფრები საგულისხმო ციფრები

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიმართვის გამოკვეთების შემდეგ კომკავშირული რგოლის წევრები გარკვეულხერ ინტერვიუ შრომობენ.

ისინი ახლა 182 ბზის ფეხიან.
უკვლას თავ-თავისი „აღსარდელი“ ჰყავს. თითოეული ბზის გულმოდგინედ ასუფთავებენ, ცურებენ, ზრდიან. მათი კარგად უყვანა ახარებენ და მათი სიამოვნარი აწუხებენ.

უცხო თავადი ადვოკატი შემანინევი: სიხარულით იტყობიან უკველი დილით თავიან ბზობის ცოცხლებს. ბზობები იდებენ მათ მოსვლას, წარმოწევან; დიასვრებიან; გვირის კაცლებივით ააუღლებენ თავლებს.

ქალშვილები ჯერ სადგამს დაუსუფთავებენ ბზობებს. ეს არც იცნ მწელიაო, — ამბობენ გოგონები, — უკველი იტყობიან შექინაზებულია და შრომა ერთობ გვიადვილებდით. მერე ბზობებს ის ასუფთავებენ, ბეჭე უზინავეთ ხალხზე. უკველი იტყობიან რადიკ ერთ საათში უნდა მოასწროს. მალე საუზრე იწყება. საყვებს ურჩევან, ქალშვილები კმაყოფილებით შესეკვირან რეგორ სიამოვნებით ახარაუნებენ ბზობა თვას.

როცა მზე საშუალოდღეზე გასწავლიდა, გოგონები ბზობებს ვარკავენ და ბეჭე ვარკავენ. ბზობები მუხლებში სწორდებიან, წყალს ეწევიან და კუნტარუს იწყებენ.

შესეკვირან რგოლის წევრები გალაღებულ ბზობებს და გულ სიამოვნებით ეცხებთ. მერე ბზობა იწყება. სახსარსა და ვახშმასაც დროზე აძლევენ პირტუტებს.

ისევ ნუგავს საყვებს ურჩევან: საუკეთესო თვას, სილოსს, მრავალწარს კომპონირებულ საყვებს. ბზობები თვადიდათვე იხარებებიან. გარეშე ამას როგორ შეამინებ, მაგარა სქიწილებს გამოცდილად ამანან სა ვარკავენება. სექციონებში ავი მოწონებით ამბობენ ხოლმე: კარგი ვიგონებო არი, კარგი, თვასისინივით უფლიან და ზრდიან ბზობა.

ღმერთმა ნუ წას, რომელიმეხ აუად გაუხუტს „აღსარდელი“. აბარკ ვიტყობიან მოსვენებენ, არც ხხეებს, თავდაც ხომ სიმშვიდე დავარკვებათ. მხოლოდ მაშინდა ამობისუთნებენ შვებით, როცა დარწმუნდებიან, ბზობ კარგად არის და აღარაფერი უტყობის.

ნაქირს ვალდებულებას შესრულება უნდა. ახა, თავს ხომ არ შეირცხვენინა ხაქვას შრომა და კრძალი დამაბრძლება და ახალი წარმტებებით უნდა და გახარან სოფელი.

უკველი სადამოს, როგორც წესი, გოგონები ბზობებს სწრნიან. ის კი არა, სულ ზეირად იციან, რამდენი მოიმატა ბოლო ხანებში „ნუგრაბა“, „ნუგრაბა“, „ბუხინუხა“, „სქიწიანა“ თუ „შვინდამა...“ ეს საფურცელი „ნოიაზ“ უკეთებები უნდა ვაჯარკობის. ამბობენ ახლაჯარკა მეტეხველები. „ნოია“ ფერმის რეპარატიონს ფრია. წელაწევან სუ ზუთი ათას კილოგრამა მეტ რისეს იწვლებს. სექციონებებს სვტრია, რომ გოგონები ამ გადაწყვეტილებასაც შესრულებენ. შესარკლებენ, რადან უკველი სიეთისა და გამარჯვების სწინადარი გულმოდგინე შრომა.

ხუთი ქალშვილი, კომკავშირული რგოლის ზუთი მოწინავე მეტეხველი თუ არც თავსა ზოგავს და არც შრომას იმტრებს. ისინი დინდაც, უკველივარი მხურის ვარკეშე, ურჩილოდ და გატაცებით აკეთებენ თავიანთ დიდ საქმეს.

ჯამალ ქაჩიანი

გიორგი ტყემალაძე

ირაკლი გოგობერაშვილი

ბაბუცა ლაგიძე

გიორგი კურტიანი

ბიკავს იხლოვლი

ხუთწლიდის განმსაზღვრელ წელს, როცა მთელი საბჭოთა ხალხი შემოქმედებით შრომის ფერბულშია ჩამბული, მოსკოვიდან სახისარული ცნობები მოვიდა: საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით ჩვენი რესპუბლიკის რამდენიმე წარმომადგენელს სოციალისტური შრომის გვირის საბატოო წოდება მიენიჭათ.

აი ისინი, ვინც საქვეყნოდ გვახსენებდნ:

ილგავა ოშკერელი

დავით ბალდავაძე

ზირიულ ტყემალაძე — ქიათურის მანქანუმის ტრესტის ლენინის სახელობის მაღაროს სამმართველის ვერაგამავენი.

გიორგი ტყემალაძე ხუთწლიდის განვლილ სამ წელიწადში საშობლოს გეგმის გადამტებით მისცა 1.76 ტონა მაღარობისხონიან მარაგეცა და ახლა 1975 წლის ანგარიში მუშაობს.

გიორგი აბრამიძე — თბილისის ფოლადურ-სასხმელი ქარხნის მეკოპეთა ბრიადის ხელმძღვანელი.

როცა გიორგი კურტიანიძე მეცხრე ხუთწლიდის ვახტზე დავა, მტკიცედ გადაწყვიტა, რომ ზუთი წლის გეგმა მ წელიწადში შეეცრდებინა. თავისი ბრიადის წევრებთან ერთად გიორგი თავადელ-მთი მონიობდა და შედეგმაც არ დაყოფა. ახალი წლის წინადღებში გიორგი კურტიანიძის ბრიადამ მთლიან შესრულა ხუთწლიდის დავა და ახალი ვალდებულება იტყობა.

დავით ბალდავაძე — საქართველოს სსრ სასოფლო მეურნეობის საინჟინეროს № 2 ტრესტის № 25 მობრავი შექინაზებული კოლმის კომბლექსური ბრიადის ბრიადირი.

დავით ბალდავაძის ბრიადა ხუთწლიდის მესამე, გადამწყვეტ წელს საბტრედის მეტეხველობის კომბლექსის მშენებლობაზე მუშაობდა და დავალებს დიდა დადარბალებით ასრულებდა.

ბრიადა, რომელსაც დავით ბალდავაძე ხელმძღვანელობდა, ზღობინის მეტეხველი მუშაობს. მარჯან ბრიადამ 160 ათასი მანეთის სამუშაო შესრულა და ერთ წელიწადში 8.700 მანეთის ეკონომია მისცა საშობლოს.

ირბალი ფრინაშვილი — თბილისის სატვირთო სადგურის მატარებლის შემადგენელი.

ირაკლი ფოცხვერაშვილი ცოცხელ წელს წინა მივიდა თბილისის სატვირთო სადგურში. ჯერ მერხრე მუშაობდა, შემდეგ შემდგენლის თანამუშევრად, 1965 წლიდან კი შემდგენლად დაწინაურდა.

ირაკლი ფოცხვერაშვილმა სადგურში ერთ-ერთი პირველმა დასაწყისტურის შექინაზმა ხუთწლიდის ერთ წელიწადში ზუსტად შესრულებს თავისი ამ პირიან პირათლად ანადგებს — ირაკლი ფოცხვერაშვილი ახლა 1975 წლის ანგარიში მუშაობს.

ბაბუცა ლაგიძე — ზუგდიდის № 1 ჩაის ფაბრიკის მუშაობს.

ბაბუცა ლაგიძემ მალევე მარჯვნილებით დაამთავრა ზუთწლიდის მესამე, გადამწყვეტი წელიწადის ფაბრიკის დამმარბინებელი სამმართველი მეკოპეთა მუშაობა სახელმწიფოს გეგმის გადამტებით ჩაახარა 270 ტონა პროდუქცია — მაღარობისხონიან ბაზარა ჩინ.

ბაბუცა ლაგიძე ათი წელია ჩაის ფაბრიკაში მუშაობს. ნოვატორ მუშის მეკრეს ახლად ამწვების ლენინის ორდენი და შრომის წითელი დროშის ორდენი. ახლა კი ამ მაღალ ჯილდოებს სოციალისტური შრომის გვირის წოდებაც მიემატა.

ილგავა ოშკერელი — ქუთაისის № 4 სატვირთო ავტობრანსპორტო სწარმის შოფერი.

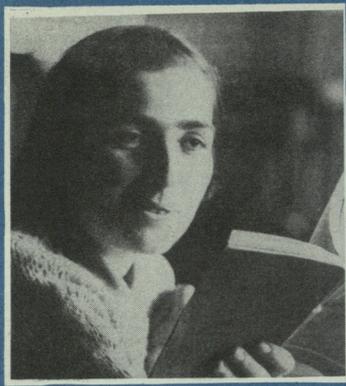
ილგავა ოშკერელი ოცე წელია, რაც № 4 სატვირთო სწარმის მძღოლად მუშაობს. 1966 წელს იგი მიმწეწინა თვისისკლდე მანქანაზე გადამყვანდა. ამ წლიდან მოყოლებული, ილგავა ოშკერელი მუდამ მოწინავეა რაგებში დგას.

მერე ზოგადი დავალებათა სანმუშოდ შესრულებსაოცრად იგი შრომის წითელი დროშის ორდენით დააჯილდოვეს.

კიდევ უფრო ინტერესულად დაიწყო ილგავა ოშკერელმა ახალი, მეცხრე ხუთწლიდი. საში წლიდის ვალდაბა მას 119.2 პროცენტით ვანადდა. ხუთწლიდის მესამე, გადამწყვეტ წელს გეგმით ვანავალიწინებული 26.400 ტონის ნაყულად 28.890 ტონა ტვირთი გადავიდა და დავალებმა 128.4 პროცენტით შესრულდა.

იგი მოწინავე საზოგადოებრივი მუშაუც არის. 1978 წელს მეორად აირჩიეს საქალქო საბჭოს დეპუტატად.

სოციალური საქმიანობის გვარდია

ჩვენი რესპუბლიკის შეგაიებმა შარშან სარეკორდო მოხაველი მიიღეს — მოკრიფეს და სახელმწიფოს ჩააბარა 289 ათასი ტონა ნელდუღი.

ამ გამარჯვებაში, ცხადია, მრავალმა შეჩაიემ შეიტანა თავისი წვლილი. ისინი ათასობით არიან. ამჯერად ჩვენ ერთ-ერთ მათგანზე — წალენჯიხის რაიონის სოფელ ნაიჭუტის კომკავშირულ შეჩაიე ნაჭურვალ კვარაცხელიაზე გვინდა ვესაუბროთ.

ნაწული ჯერ კიდევ სკოლაში სწავლობდა, როცა ჩაის ფოთლის კრეფა დაიწყო. მისი პირველი მასწავლებლები ბებია და დედა იყვნენ.

სამუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ ნაწული კლემურნოში ახლანდამოულობებულ ახალგაზრდული რგოლის ხელმძღვანელად აირჩიეს. რგოლში შეიღო ქალიშვილი გავრთიანდა. თითოეულ მათგანს ნახევარ-ნახევარი მეტრი პლანტაცია მიამარგეს მოსავლელად.

შეჩაიებმა გულმოდგინედ გახსლეს ბუჩქები, ნიღაფი გადახარეს, პლანტაციებში საქირო რაოდენობით შეიტანეს სახელები...

გალადებულ ჩაის ბუჩქებზე მალე ზღვასავით მოხვდა დუქები.

ახლგაზრდა შეჩაიები, წუთი რა არის, წუთსაც აღარ მკარგავდნენ უკმაოდ დილიდან შებანდებამდე პლანტაციაში დაფუძუნებდნენ და ღორბოქო დუქებით პირამიდ აგებდნენ კალიებს. თავდადებულმა შრომამ ნაყოფი გამოიღო. შეჩაიებმა პირადად შეასრულეს ვალდებულება უფლებზე მეტად მაინც რგოლის ხელმძღვანელმა ნაწული კვარაცხელიამ ისახელა თავი.

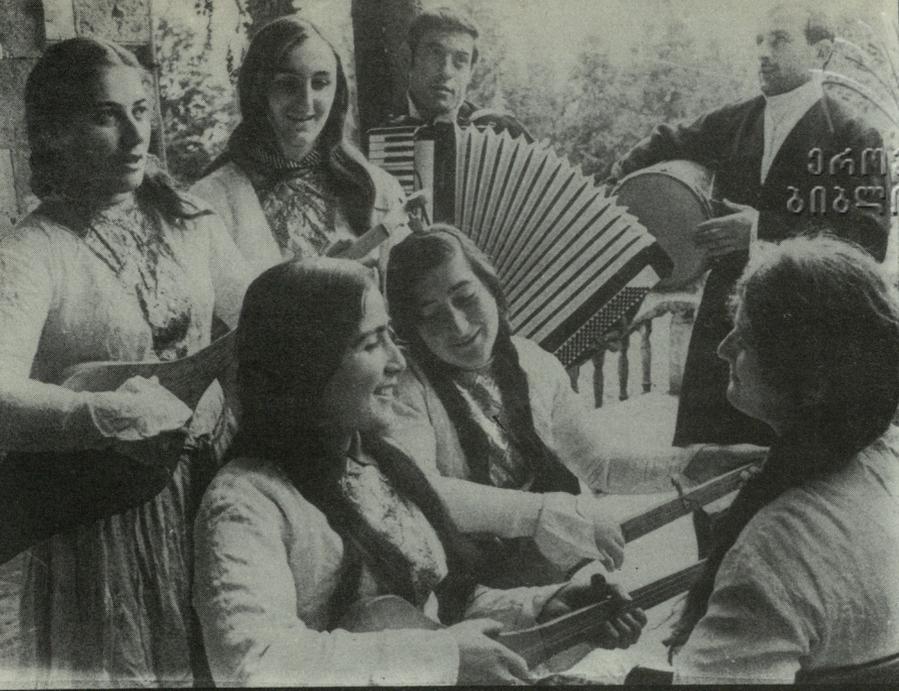
კომკავშირულმა ქალიშვილმა მოსავლელად მიმარგებულ ნახევარი მეტრი პლანტაციიდან 5.500 კილოგრამი ჩაის მაღალხარისხისადი უფოლო მოკრიფა. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ნაწულიმ საქმეტარი მოსავლიანობა თერთმეტ ტონამდე აიყვანა!

ქართული ქალიშვილის თავდადებული შრომის ამავი საქმეცნოდ გამხორდა. საქემირო ლეკის ცენტრალურმა კომიტეტმა ნაწული კვარაცხელის „ხუთწილის ახლგაზრდა გვარდიის“ საპატოო წილდამ მისიუკა და სამკრედი ნიშით დააჯილდოვა.

შრომი დაუფსდა ნაწულის, წინ ახალი ზღვდებია დასაქრობი. ხუთწილის მეოხე წილი უფრო დიდი და თავდადებული შრომისკენ უბოძს ახლგაზრდა გვარდიელს.

ეროვნული გიზლიროთიკა

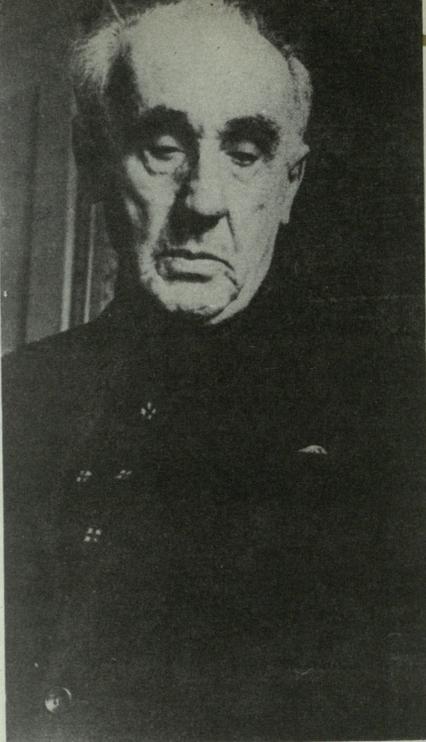

1. დასვენების წუთები.
2. კომკავშირული რგოლის წევრები (მარცხნიდან მარჯვნივ): ნატო მოლაშხია, ვარდოშა კვარაცხელია, ნანული კვარაცხელია, ნატო მოლაშხია და ლაურა მოლაშხია.
3. თანასოფლელები „ჩუთუნდის ახალგაზრდა გვარდიელის“ სპატიო წოდებას ულოცავენ ნანული კვარაცხელიას.
4. კოლმეურნეობის კვლევები.
5. ნანული კვარაცხელია (მარცხნივ) და კოლმეურნეობის მთავარი აგრონომი როზა ბაბუცია.
6. პიონერებმა შეხვედრა მოუწყვეს ნანულს.
7. ნანული ჩაის პლანტაციებში.

კოლა ნადირაძის „წითელი მიოდანი“ (1924), რომლითაც იწყება მისი შემოქმედებითი ტრადიცია, გამჭაღულია რევოლუციური სულიკვეთებით, სიცალიურ და ეროვნულ უსამართლობაზე გამართვებული კლასის მსოფლმხედველობით. ადრე ვა, როგორც ცნობილია, პოეტი სიმბოლიტურ იდეებს უხდის ხატებს, ერთხელ კვითხვ: რით აისხნება თქვენი ესოდენ ღმა შინაგანი გარდაცემბა?

— მართალია, მე „ცისფერანწულია“ ჯგუფის წევრი ვიყავი და ვინაირბილი ამ ორდენის მიერ სამართლის ფილოსოფიურ გაეგება, მის უსტატურ პრინციპებს, მაგრამ შემდეგ დაეწერე „1905“, „წითელი მიოდანი“ და უცილობელ საჭიროებად მივიჩნიე მძაფრი მხატვრული ფორმის შემოქმედებითი შერწყმა თანამედროვე რეალურ სინამდვილესთან.

— რამ შეუწყო ხეი ამ გარემოებას?
— ჩემი სკოლის ეგობრები იყვნენ ბესო ლომიანიძე, ვალო ვია პოქია, ახლო ვიწროდელი ვალო ბაბქაძე და ბევრ სხვა თვალსაჩინო პოლიტიკურ მოღვაწეს. ერთი მათგანმა 1921 წელს მიხატა, „ჩვენ მივდივით არა მარტო იმისათვის, რომ საბჭოთა ხელისუფლება საუკუნოდ დავამკვიროთ, არამედ, აგრეთვე შოტიტანით სიყვარული და პატივისცემა ყოველივე იმისა, რითაც ვაკვირდებითა შეუძლია იამაყოს. აი ეს არის ჩვენი მიზანი“. ამ სიტყვებმა დიდი შთაბეჭდილება დატოვა ჩემზეც ეს ერთი. მეორე, საბჭოთა ხელისუფლების პირობებში ჩვენი უწყველი ტემპით განვითარდა ცხოვრება, ყოველი დამაჯერებლად შემოიჭრა ის, რაც ერთ დროს განუორიკველებლი გვეჩვენებოდა, საოცრად გაფართოვდა დაამიანის ფიზიკური და სულიერი შესაძლებლობა. პოეტაკ მეტი ვასანბნი მიყვ

— ფერი მხატვრულ ვერქებს ერთერთი მდებარება, რომელიც აკლავს ლექსის ემოციურ მხარეს და დიდ სიამოვნებასაც განაჩებს, რადგამ აქცენტის გადატანა ფერზე და ედუერტი შინაარსის უკუღმეულობა ხომ ალღობს გაამართლებს თქვენ?

— პოეტურ განცდები, ბუნებრივ შეგრძობებს და სიჭრელ სრულწიერ განუყოფილობა გადმოცემის დროს ღვეს სიჭკება დიდი როლი, მაგრამ ფერი თავისთავად არ შეიძლება იქვეს დომინანტად მდგომარეობდეს, „მეჩანისი“, ედვარ პოს „კრანში“ წარმოდგენილია მავი ფერის გამორიყვება, რადგამ ამის თვით ამ ლექსების იდუარე შინაარსი მოითხოვს. მაგრამ ან ბარბაშვილის „ცისა ფერს“... მასში თვით განუყოფილების მიერ არის ნაკარნახევი ცისფერი.

— ერთფეროვანი ლექსის მიზარტელება პოეზიის ინფლაციის სამიზრობებს ქმნის...

— არა, რა თქმა უნდა, არა. ინფლაციის საფრთხეს ქმნის მხოლოდ ვიციონერი პოეზია და გადამღვრება იმისა, რაც დიდი პოეტის შემოქმედებაში, შესაძლოა, მოაყარს მეტიეს წარმოადგენდეს. რაც შეეხება მიმამხატვრული ერთფეროვნებას და მხოლოდ შიამბედიდარ ლექსების წერას, ეს ყოველივე წარმადგალი და სულ მალე დაეწეებას მიეცება, ჩვენი პოეზიის მაგისტრალურ ნახაზ გაეღლებს ვერ მოახდენს.

ამ ხუთი ათეული წლის მანძილზე შექმნა შინაარსით ახალი, ახალი, კანონით მიდარი, მხატვრულად ამაღლებული, მაგორული, სიციხლის დამამკვიდრებელი, მცნებარე, სასოფაღმებრები პოეზიით აღსაყეს მრავალი ლექსი, რომლებმაც მწიფეულოვანი რი-

მეხსიერი ვიწროები

აი ეს ვალდად: შთავარი მიმწებები ჩემი შემოქმედებითი განახლებებისა.

— ნურასეთი წყნება: ყოველივე დაამიანის სულში არის სარქველი, რომელიც მხოლოდ პოეზია აღებს“. მაგრამ არსებობს საწინამდებარე პრიცი: „მხატვარი დაამიანთა ეტლსა და გინებას ფუნჯით უფრო იოლად აღწევა, ვიდრე ფილოსოფოსი ან პოეტი სიტყვით“.

— თქვენ არს ტატივით?
— ამ უკანაყნელ მოსახრებას არ შემიძლია დავენიშნო. მაშინ მხოლოდ პოეტური განაიდა, პოეტური ჭკობატი, რომელსაც ჭეშმარიტი შემოქმედი სიტყვაში აქვსოც, ერთადერთი ძალად უნდა იქნას მიჩნეული, რომ ამაძღოს სარქველი, რომელიც დაამიანის სულში, ნყარსიონის თქმით ფანებას იღვება და უღრმეს განცდებს, აქ უნდა დაეძინო, რომ პოეზიის შემდეგ და, შესაძლოა, მასთან ერთად და იგივე მიხილბოთი მხოლოდ მუსიკისა შეიქცეს უნარი მოახდინოს ეს სასწაული. სიტყვა „სასწაული“ იმბოტე ეხსიარბ, რომ შემიძებს არ ვაგანია არჩნა და ჭრნობის ისეთი რეალური გადმოცემის საშაღება, როგორც სიტ-

ყვას. მაგრამ დიდი მუსიკოსების შემოქმედებითი ძალა ისეთ სიღრმეს ანიჭებს ბერებს, რომ დაამიანთა უნაწიხ და ედრებიტი არჩნობები მეტყველი ხდებათა.

— ლექსი „პიკირიდა“ ლენინარდის სურათმა შთაგინებია? თუ ეს სხვა, მაშინ მხატვრულად შეუძლია ლექსით სურათად განმოსახვის ფორმება სხვადასხვა.

— ეს მოსახრება, ჩემი აზრით, საკმაო არ არის. აქ მხოლოდ ერთ რამეს დავემატებ: ლენინარდო და ვინჩის გენიალობა ამ შემთხვევაში უდიდეს მწვენიერებას და მარადიულობას ანიჭებს „კოლორანდს“ დიმილს, რომელიც უმედეგა არა მარტო მხატვრობისა და ობეტატის მხრივ, იგი აუღებს უწინდეს გრნობადა პოეტური განცდის მწვენიერებას. შეუძლებელია კაცმა არ იგრძნოს, თუ რაოდენ დიდად სხვაგვარი ამორჩავება ლენინარდის ხეობა, რომელსა სათაყვანებელი და მიუყვებ იმელი სატრფოს სურათს ქმნიდა.

— რადგამ სიტყვა მხატვრობაზე ჩამოვარდა, უნდა გითხრობა, რომ ზოგიერთი მხატვრისა და მოქანდაკის ნაწარმოებში დარღვეულია პიპოტირები, ხელოვნების შთავარი პირობა — კანონია. მაგრამ ნამუშევარი მხოლოდ ხელოვნების შედგარად ითვლება...

— თუ მხედველობაში გავყო მიეღწანჯრულის „მოცე“, მისი თითქმის მანბუნებრივი მღვდვები და კონიებით, მაშინ თავს ნებას მიეცემ და მიოყვან ერთ ადგილს კოტეცს ეკვრამიანთა სატრფიან: „როგორ, თქვენ ვინდით, რომ მისეს, რომელსაც ეტრავითა არჩნა უნდა მოეოთა და გაყოვლებინა, ჩვეულებრივი ხელები ქეიოდანა?“. უსარმაზარი პოეტის ეს სიტყვები ნათლად გამოისახვენ იმ შესაძლებლობისა, რაც დიდ შემოქმედის, მისი უფრო, ისეთ გენიალურ შემოქმედის, როგორც არის მიქელანჯელო, უღლებს ქეიანად სატრფიად მიჩნებას იმ რუნდავ გადამტყაფი ფემატბრები პარჩინის დაურღვევლად ასევე ითქმის როდენის შესანინებ „ხალხაიის“ კანდაკებაზე

ლი შესარულეს ჩვენი ხალხის სულიერი ცხოვრებაში. ამიტომ, ვფიქრობ, რომ შექმნილი და საზნაოცა, დღეს გამოატყვევნი ისეთი დეკლსი, რომელიც, პასუხისმგებლობის თქმით, დაამიანის მხედველობის მიერ გატყვევობისასაც ვე ვერ მიუხატებას: საწეუბარად, ასეთი ლექსი არცერთ იგი ითვალად იტყვება. თუ მათ შემდეგმ გამარტვების ხელი არ შეუწავალი, პოეზია ნამდვილად დატარებას თათის ზემოქმედობის ძალას. მასასადატე, ლექსის უკუსურების სამიზრობა რეალურად არსებობს.

უნდა გაგიმხილოთ ჩემი მოსახრება „ინტელექტუალურ პოეზიაზე“. ეს ტერმინი მოგინილია, ბუნდ რომ ვიქვავი, მინზე, ცოცხი და უგუნდოვანი ლექსის ფარა, რა თქმა უნდა, პოეტი მოაზროვნეა, იგი დატყუებულ ვინაირევი მოავაგროებას ვეწევა, მაგრამ როცა ლექსში „პარჩი“ თვითშინაა, ან ამდენს ამბეჭდებულ და ნათლად, ის ვერ ახდენს მქედობის გაღვლნას მითხებულს, ხალხის ცხოვრებაში კაცს ვერ დატყვებს.

3 ლადიმერ ჯიუხტი

ქეთევან მაღალაშვილი - ნაირა ხაზარაძის კორტრეტი.

ელენე მაჩაბელი.

კახიჭანი გოგოლა.

ნანა მესხიძე.

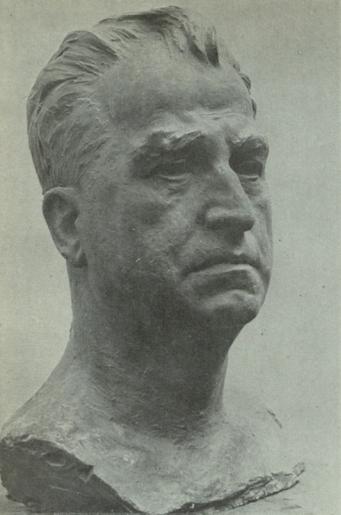
დედა

გაბეროზე ბაღდაძე.

ბასვირნება.

ოერ კაკაბაძე.

მამის პორტრეტი.

გუგა შიქაძე.

გერია ლა კაპელა.

ანა შალივაშვილი.

მეშა ტალეგი

გაიანე თაყაიშვილი.

ქ. ლორთქიფანიძის მოთხრობების ილუსტრაციის სერიიდან.

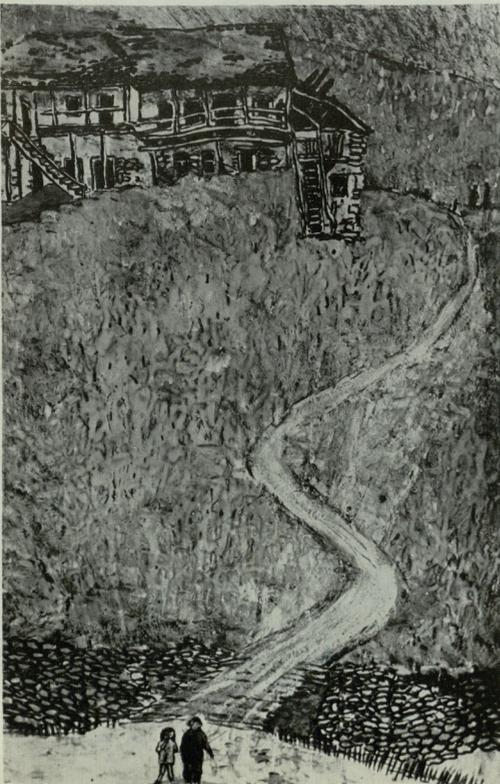

თამარ აბაკელია

რთველს

ნატო ფლავიანდოშვილი.

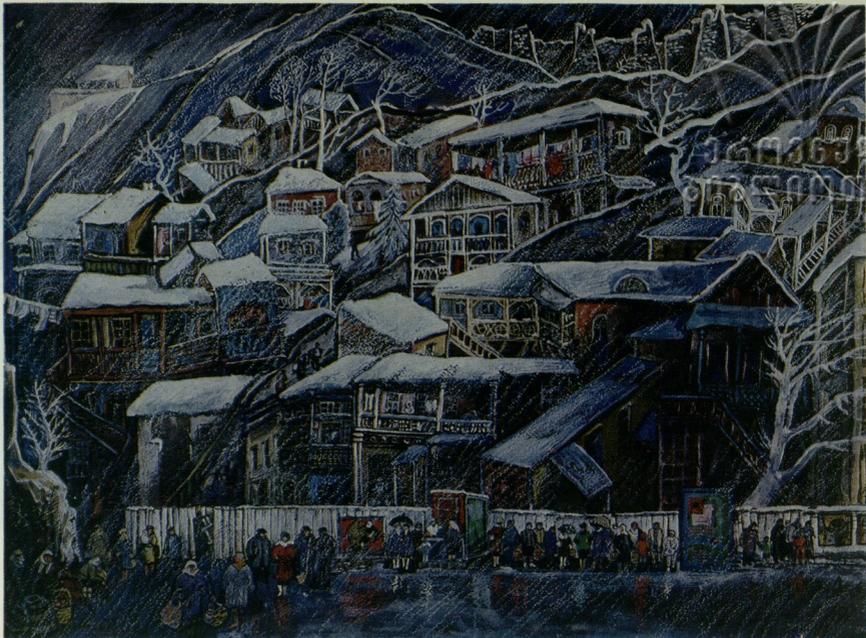
კვიზაში.

ჟ. ლევიტინიკოვიცის, ვოტსაროვს „ჩვენს დროსს ჰაირის“ ილუსტრაცია.

არიანა უტენბერგო.

ელენე ახვლედიანი.

ზამთარი.

ეთერ ანდრონიკაშვილი.

რთიველი.

ნათელა იაქოშვილი.

პეიზაჟი.

 მიკანის თვეში, როდესაც იმბო
 მიწის წიაღით და ცათა სიღრმით
 ნათებს იები ყელამდე სახეს,
 თუ... უფრო გვიან, ვარდობის ეამზე,
 დალოდებდა ბუზბუზულა სტვენას,
 თუ... უმოწყალოვ, ფოთოლთა ცვენას
 ელი, ან ზამთრის პირას ინებებ
 კვლავ ჩემს წინაშე მის მოვლინებას?

1972

 თვალმარგალიტის ელვარე სხივთა
 დარწმუნულად გულში ანთებდი...
 ბარწინავდა ირგვლივ, ევადლა ირგვლივ
 მარადიული შარავანდელი...
 უხილავისა გაიღო კარი —
 მუნიტი დიდებულს ხედვადეს სახეს,
 ვვარძნობდი სულ ახლოს მე ფრთათა შრიალს:
 თვით... სისარული იდგა ჩემს ახლოს!

1972

 ვინ დაჩემის ბატი იგი წარვეულობს?
 წარმავლობის ამა, უკვე მკვიდრდება ღამე...
 — არა, ნათლისა სახლსა შეხვალ, — მიზარანებს
 ვიღაც, —
 კვლავ სასივთა გეუწყება ნათელთა გამა!

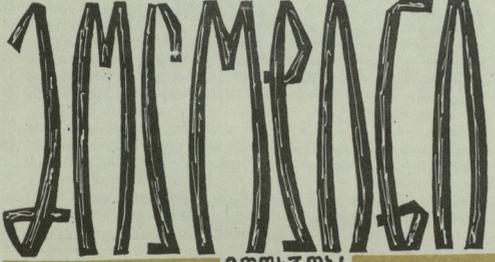
1978

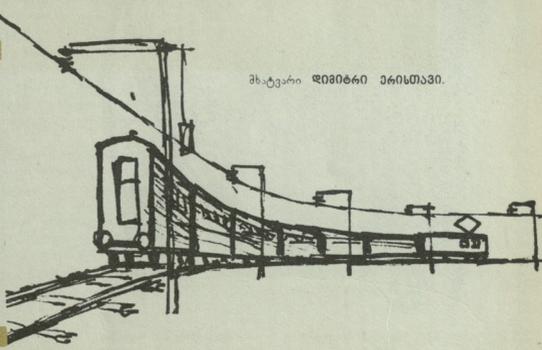
 აა, იღუბალი ჩემი მეუღლე,
 ი დიდებული მიქნური ჩემი...
 მოსულთა იგი ამ წინაშეს შიშას,
 დიან თვალთვან მას წინადა ცრემლნი...
 მე... გულგრილობა მიპურთა შენგრი
 (თუმც, ვვარძნობ, მდამდებდა მაღლი ვამი)...
 დე, მა, მარტო ვარ აწ შიშას აშას...
 შიშობარ, სად არის ჩემი მშვენიება,
 სად არის, ხელენეც, მეუღლე ჩემი?

1970

ბივი ჯროსაკი

გაუმართაობა

მატკვარი ღიმილობი პიოსისაპი.

ვერ იქნა და თავის გულს ხვამილი ვერ შეისრულა ნიკა. თავი ვეკაცად მიანდა ქვეყანაზე და ძმაცაცების მეგობრულ გაქოლცებას ვერა და ვერ შეეგუა. თავს იწყევლოდა, განგებას ასეთი ზედი რად დამანათლო.

წელგამართული კაცი ეთქმოდა ნიკას. ნაძალადევი ისეთი სახლი წამოიქიმა, ავ თვალს არ ენახებოდა, მის აივანზე ცხენი გაკენდებოდა. ხელმოკლეობა ხომ, რა სახსენებელი იყო. ნიკასთან და იულიასთან შემთხვევით შექორწინდა მაყრიონს რომ შეეხვია, არც ზორაგზე და არც სუღრის გაწყობაზე შეზობილებთან გადაამხება არ დასტირდებოდათ ეს გავიხვიე, ან ეს გაესხვიე.

არც შეიძლების ჩუქებაში გამოვდა იულია ხელმომჭირნე. ხული ისეთი ბავშვი აჩუქა ნიკას, რომ ცისკრის ვარკველავებს გაუწყვედნენ ტოლობას.

ნიკას ამქვეანად ხულის სამურთავი არიდებოდა, რომ... იმ ხუთში ერთი ვაჟი მინც გამოიჩინა იულიას. ხუთივე გოგო ვაჟის მოლოდინსი განწინდა. ამიტომ ეძღვროდა ცხოვრების თავადმდებულს რკინიგზული ნიკა, რომელიც კვირამი ორქვრ ბათუმისაკენ მომავალ მატარებელს გაიყვებოდა ხოლმე და დანარჩენ დღეებს კი თავის ქალაპში ატარებდა.

ერთადერთი ხინჯად გულში ეს მქონდა ნიკას, თორემ ისე რა ღებრთი გაუწყებოდა, იულიაზე ძვირი რამ ეთქვა.

საოცარი ზედი დაეკვა ნიკას, უკვლავდებოდა გაუმართაობა ცხოვრებაში, გარდა ამ ერთისა, რომელსაც უკვეთდა მეზობრად სახავდა. თვისი გვარის გაგარჩელებელს რომ ვერ ხედავდა, უფრო ბოლოში ეცხებოდა.

იულია ხედვებოდა ქმრის წუხელს და რაც შეეძლო აწუგებებდა ქმარს, თითქმის პართლავ რაღაც დანაშაული მიუძღვის მის წინაშე, მეტისმეტად

მოკრძალებით ეცილებოდა, ქმრისა ეხატებოდა და უკველ მის სურვილს სიტყვაშეუბრუნებლად ასრულებდა.

ციოლის შო აუვარულე ნიკას, განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც მეხუთე ქალი შეეძინა ვარბი არ გაუხსნია იულიასთვის, ნაბოლარას ერთხელაც არ მიიაღერებნა მამაშვილურად, თუმცა ხშირად მიუწყევდა გული მიცენ, სურდა გულში ჩაეკრა, ჩაეკოცნა, მაგრამ უველი იმების გაცრუებას მას აბარებდა და აღერსზე თავს იკავებდა ხოლმე.

ღედა კი, პირაქით, მამის გულგრილობას თვითონ უნაზურებდა და ზედმეტი გრძნობით ადერსებოდა ატარას, თითქმის სურდა მამის სითში ჩაეკოცნა აღერსში.

მაგრამ ერთ დღეს, როცა ნიკა შეიტყო, რომ იულია კიდევ აპირებდა მისთვის შვილის ჩუქებას, სულ შეიკვალა. თითქმის ამდენი ხნის თავშეკავებანი ნაზღაურებდა, ნაბოლარა გოგონას გვერდიდან აღარ იშორებდა, კოცნიდა, აიამაშებდა, ანებივრებდა და უველზე მეტ საუწყარს მისთვის უიღულებოდა. ვაიხარა იულიამ ქმრის ასეთი შემობრუნებით, მაგრამ როცა ჩაუვიკრინდა ამ ფერისკაპართობა იმ მომავალ ბავშვზე დიანახა, რომელიც ახალ სიცოცხლედ უნდა მოვლენოდა ქვეყანას. სწორედ ამან შეაფოთა და შეაშინა იულია: "ვათო რისც..." და აღარ ამართებდა ფერს.

გაცილობდა დღეები. ნიკა მთლად აღერსხავ იქცა, შვილების მალულად ელმაცხებოდა ცოლს, აწუგებებდა, სიკვარულს ეცხებოდა, მხოლოდ უველად საოცნების ვერ ეუხებოდა, ბავი უნდა მიაქოყო.

ამის თქმა არც კი სჭირდებოდა ნიკას, იულიასთვის ისედაც ცხადი იყო ეპილოდური. ქალს გულს უკლავდა და შიშს უნერგავდა ქმრის აღერის.

„თუკეთილ და ბიჭი არც ახლა იყოს...“ — გაიფიქრებდა ნიკა და მერტ თავს იმეუფებდა, ამდენ გოგონს უთუოდ ბიჭს მოეხვედრა.

ერთი პატარა ბიჭი, ერთი პატარა ვაჟიცი სხვები უბნად ამოიყვანდა, ამხანაგები ახსენებდნენ აღარ იყვნენ.

იულია თვით ჩაედა თუ არა, ნიკამ სიღერის ჩამოვიდა სოფლიდან და თავის ქალიშვილს დაუტოვა დეგობით, ახა, თქვენ იცი, ერთმანეთს მიხედენ, სხვა ვერაფერი მოიკანა და თავის ცვლას მორიგეობა გაუცვალა. ამ კვირასი სულ მე უბნები მატარებდნენ. ამხანაგს უარი არ უთქვამს და ნიკაც მატარებდნენ დასვენებად ამა-დაღმა.

ეპილოდი უფრო ბოლო კვირის მოლოდინი უფრონება გულს. დაედა ეს კვირად და ნიკა უარესად აწრიალდა, ერთ ადგილზე ვიღაც იხებებდა. სხვა ვერაფერი მოიკანა და თავის ცვლას მორიგეობა გაუცვალა. ამ კვირასი სულ მე უბნები მატარებდნენ. ამხანაგს უარი არ უთქვამს და ნიკაც მატარებდნენ დასვენებად ამა-დაღმა.

ნიკას მტრისებრი კვირებიდან დაიწყო. ჭრ იყო და მატარებლის უფროსმა საუბდური სტავო ვილაყ დედობარის გულისთვის. რა ექნა ნიკას, შეცოდა ის ქალი, უბნეთოდ წაიყვანა გორიდან ხაურობამდე და ახა, სამაგიეროს მის პატრონებში იქვე შევიდა. უფროსმა არა და არ დაიჭრა, რომ ნიკას მისთვის კაპიო არ გამოურთმევია. იგი მეტად მკაცრად მოექცა, კიდევ ერთი ასეთი შემთხვევა და ჩვენ ვეღარ მოკრავდებითო. ვაჟი და ნიკა, რა უნდა ითქვას. ბევრი ამხანაგ-მატარებელი აღარ დაუწყია, მეტს აღარ ვაგებდავო, ღვიფს ამოდღად ის სიტყვები.

მატარებელი ბაიუნდინ რომ გამოვიდა და ქობულეთში ვაჩრდა, ნიკას ვაგონს ერთი ახელავარდა ქალი მოაგდა პატარა ჩემოდნითა და სახანო და მოკრული ბავშვით. ნიკამ ბოლოში მისობოვა, მგზავის ბილეთი არ მქონდა, მა-

ტარებლის გამცილებელმა წარბები შეგრა და ავი არც უთქვა ის ქალი ვაგონში. ვახლას რაღაც წუთები აკლდა, წვიმს სცოდა და ქალი ავტო-იქით აწივდებოდა ვაგონებს, რომ როგორც ახლოყო მატარებელში კარსად ვერ ახერხებდა გამართას, ნიკა ხედავდა ქალის წაღებას, მაგრამ მკითხველი გულს ნაცვლად ქვა ჩადო და გრძობიბს არ ახვეა. სულ ახლანას არ იყო გულ-ჩელობისათვის სკამად რომ მოხვდა!

ის იყო მატარებელი ვახლას აპირებდა, რომ ბოროტა ნიკა ვეღარ ავიდა კეთილ ნიკას და ქალს დაუჭადა. ქალი მზინვე სიხარულით ექნა ციხეს უკლავდა თუ არა თუხი, მატარებელი დაიბარა. ნიკამ კეთილ ნიკას და სკამად ამოვიყვანა. ქალი მის ნების მიხედვით. ჭრ სულ არ უშვებდა ვაგონში და ახლა თავისი კუბუც კი უსთავაზა. ქვედა საწოლზე თავისი ბარბარისა მისწინა და ქალს უბარა:

- დაეჭი აქ და ხმა არ ამოიღო თუ უფროსი შემოვა, ვეტივი ჩემი ნაივ-სავია-მეტივი ეგნის?
- გზადლობო, ძმავო!
- შენივა? — და ნიკამ ბავშვს დახედო.
- მო, ჩემო!

— რილის მოსაჩრდი? — შევიტოხა ნიკა. ქალს ბავშვური სახე მქონდა, მან არაფერი უთქვამს ვაგონის გამცილებელს. ნიკამ ლეიბ-სახანო გამოვიღო, მიწეში და მოსხვენი, თავად კარები გაიკეთა და ვაგონის დერფანში გავიდა. ახასავაზა ფიჭობა ვაგონად გამცილებელი. მისი გონება შინ ტრიალდებდა. უყვე დრო იყო, რომ მისი იღლა სამშობლიო სახლისაყენ გაეცნებინათ. შეიძლება უყვე ვაგონის კიდევ და ნიკას ტანში დახვარქმულა. კიდევ რომ...

ერთ სთამად ახლავარდები ღვიფს შექცეულდნენ. დერფანში წინ და უკან მოხარულად გამცილებელი რომ შენივნს, თავისთან შეიკავებდა. ნიკას თავდატეი არ დუღდა და კუბუცში შევიდა. ერთ-ორი ჭიჭა რომ გადაუშვა, ბოლოში მოხიდა, ახლად მოვილა და თავის კუბუცს წაღდა. კარები ფრთხილად გაღო. დედა შელს ჩაკეროდა და ასე ტახილად ჩასხინებოდა. ისეთი აღმაშავი იყენი, ისეთი კარები, ნიკას თვალში ცრემლი მოაგდა. მერტ ბათუმიდან წამოდებულ ბილისა და ბორჯის ნაწილი აღო და თავის მასხინ-ღვიფსაც განწია.

ისეთი კარგი ბიჭები შეხვდნენ, მათი მითრევა უწინდებოდა. მხოლოდ სადგურთან მიახლოებისას წამოდებულა ვაგონის ბატონ-პატრონი. როცა ქა-ბავშვმა ღვიფსო შესულ გამცილებლისაგან ვაგონს, რომ იგი ხუთი გოგონს მამა იყო, სილო ახლა კიდევ ელდა შეიღს, აღდგურბლეს და ნუგეში სცემს, ახლა კი ნაწილილად ბიჭი იქნებოდა. ჭრ ვაგონებში ბიჭის სადღერბელი ერთხმად დაღვი. ვაჟაყდა და მეტყვე და ეწია ღვიფსოდებელი ნიკა.

შესტოვანამდე ისე ჩამოვიდნენ, გზის სავრცე არც კი ურჩენიათ. უყვე ვაგონი იყო და უყველს მოხვებდა უნდოდა. ნიკა აღმეშვებოდა ბიჭებს და თავის პატარა კუბუცსაც განწია. კუბუცში შევიდა და დაინახა, რომ საწოლზე მარტო ბავშვი იწვა. ნიკამ იფიქრა, ქალი, ალბათ, აქვე ვაგონს საბირო სპე-ზიო და ცდა დაუწყო.

დრო გადიოდა, ქალი კი არ ჩანდა, ნიკა შენივნა, წამოდგა, დერფანში ვაგონად, გაიხედ-გამოიხედა, ქალი არ ჩანდა, მერტ რაღაც მოსჩარა და ტუ-ლდობისაყენ წვიდა. სახელურს ხელი მოკადა და კარი შეღო. შიგ არავინ იყო.

იღად ეცა ნიკას — ის რა შარში ვაგებდითო. აღარ იცოდა რა ექნა. მერტ ისევე თავის კუბუცში შეტრუნდა და საგონებელში ჩაეარდნითი სკამზე ჩამოქდა. ხან თავის თავზე მოხიდა და იტო, ხან იმ ქალზე. ვაგონებულზე კაცს ვურხნა მოეშაბა. რა ვაეწყო, რა მოემჩმედა არ იცოდა. ის იყო წამოდგო-მას აპირებდა, რომ ბავშვს უღონოდ წამოიყვანდა. ნიკას არ სურდა ამ ქნა-ვილისათვის ურრადება მიეცინა, მაგრამ გულმა ვერ მოუთმინა და აღ-უღოთი დაუწყო დაეწარება.

ჩველს მამა აღერსა ვერ უშვებდა და უფრო ხალხს ტირილს. ნიკას მეტო-ჩაფერს დაჩრქობდა, ბავშვი ხელში აგებდა და დაწერა. ათვანა და რო-გორც ვაგონებულს მოხილდა იმის, თავის მღველებზე მოიხან ბატონი. ის იყო ბავშვს დაწვენას უბრებდა, რომ ლიბზე ქალადს მოკარა თვით. გულ-მა რეჩხი იყო. რაღაც ენუნა და ამ ქალადს ვაგებდებითი ჩაკეტიდა. როგორც იქნა დასძლია შიშო, ბავშვი დაწვენდა და ქალადს დასვენდა. „ვიერფახო ძმავო!

ბედმა წინაგან ისე ვაგაწვეუტა, რომ მე და ჩემი შვილი ერთმანეთს უნდა დასცილებოთ.

...რომ იტოვო, როგორ მიეყვარა ჩემი შვილი, ჩემი პატარა... იქნებ ეს ნა-ბიჭო აქვე მატარებელში არ გააღებდა, მაგრამ თქვენმა ქვეყანამ, თქვენმა აღ-მანათნებელმა შეიტყობინა, რომ გულთან პატრონი გამოწინდებოდა. მეცნა, თუ შეიძლება ვაეწყო, ამასუ შეიძლება მიიბოძო, თუ არადა შწარუგელ აღზრდე-ლად მანც მიიღებდნენ... თქვენ არ იცი ჩემი ვინაობა, არც მე ვციო თქვე-ნი. არც მე ვიცი ვაგონზე. დე, ის იყო თქვენი შვილი და ნურასოდეს წუ და-გაეცებოდი, რომ წრეთა ვახლას უნდებო ვინმე მოსძებნო მას. დღეიდან თქვენ იქნებით მის მოწინდელი, ვაგონო ეს წერილი წაყოხობო თავის მუღუღებს (ალბათ, ვაგონ).

თუ თქვენ ვერ შეხსენებთ ჩემი შვილის მთლიან მიმეცეთ ისე, როგორც აღმანათნებელი სინდისი გაყარსხებო. კარგ უშვებო ცოდ-შარს მანაც მიციო. მე ვაგონებს შრომობები გამოწინდებითი ამიან, ნურაფერი დაგვიტყობო. საუბრისათვის, რასაც თქვენ ჩემი პატარასთვის მომიქმედებთ, მაშ-ღობის გიბილთ.

იყოფით, ჩემი გულიანი ნაწილი ვიტყვებთ...

შერაღო აქ თანდათან. გავაგნებელი ნიკა იქდა და ვერ გარკვეულყო, ცხადი იყო თუ სიზარია, შერე ბავშვს დადგა და ტუჩების ცხველებზე შეატაკო, რომ შიდა. იქვე რჩინანი მოთლი იდგა მანქანაში, ნიკამ თავი წამოწოწა ბავშვს და ბავშვიც უღარდებდა შეუდგა რის წოვას.

ნიკას ახნული ჰქონდა თავსა. ბავშვმა კი მალე ისევ ტუჩიდან მიიძინა. შერე ერთხელ კიდევ დასჭირდა ბავშვის ხელში აუჯანა. ჩემმა ტარიელი გაბაბა და ნიკა შეხდა, რომ ჩაისყვია. დღის დღეობებში ჩემგან დაეკავებამ, გამოსაცხდელი იმყოფა... აქ კიდევ ერთხელ იგრანო ბედის დაკვირვა ნიკამ: ბავშვი გოგონა აღმოჩნდა.

* * *

...მატარებელი თბილისის სადგურში ჩამოვდა. ვაკონი დაკარილდა და ნიკავე გამოჩინდა ჩამოვალისთვის, შერე აქტო გაბაბანა მიმდებარდა და კუბუკი ბავშვს. რაღაც-რაღაცეებზე და სახსნი ვახვეული ბატარა ბავშვს შინსეც მოაქანებდა.

...წილობრივად იყო აუჯანა. წინ სიღვიძლი შემოვიტყა. სიღვიძლის ისეთი ხავე ჰქონდა, ნიკა უმალ მიხვდა, მის თავს კარგი არაფერი იყო.

— რა მოხდა, რა შევედი შემომძებნის?

— ისე, არაფერი...

— მიხეც, რა? — ვეღარ მოთმინა ნიკამ და იყვარა, — იოლია ხავ არის!

— წავივლინო.

— შერე რა...

— შირაჩა?

— კი.

— ისევ კალი?

— კი, — ძლივს გახანონად მიუყო სიღვიძლმა და დამწაფებდა ვაკეში.

გვერდით ნიკა ერთხანს გავაგნებელი უფერებდა სიღვიძლს, შერე ისეთი სიზარია აღუტდა. სიღვიძლი შეუთვლიდა, რომ არ გაბნობოთ ეს კაციო, შერე ტუჩო იფარა ხარხარით, დამწაფდა და სიღვიძლს მაინარდა.

— ტუტუია, ხომ?

— არა, კაციო — რაღაც იმედის მომგვრელად უნარა ნიკას სიღვიძლმა, თითქოს დიდა შეღავათიო და ოდნავ ეთვლა მიიქცა, — ტუტუია არა, ის არ გინდა, ცხადი, ერთიო.

— ერთი არა, ტუტუია — აიხვია ნიკამ. სიღვიძლს კიდევ გადამკრა წაფრანის ფერმა, ცრობა, სანქმ მართლაც ცუდად არისო და დამწაფებდა დაუწყო სიძის. ნიკა მიუხვდა:

— არა, არ შეგეფიქვარა. სრულ ტუტუი ვარ. მაგარა იოლიამ ტუტუი შევა, ტუტუია, აი, მი ტუტუის ცალი მე მოვივანენ და ნიკამ საწოლზე სათოთად მიიწვინა ბავშვი.

თუკანის ისტორიაში არის დაუწყობარი სახელები. ასეთ დღეინათა რიცხვს ცუდუნის ქართული სტენის მშენებზე და სიამავე მყო საფაროვი-ამბიოზისა.

მაგონდება 1988 წელი... მაშინ უფრანდ „სახეპოთა ხელოვნების“ რედაქციოში ვმუშაობდი. ერთხელ რედაქციოში შევივლიდა ცნობილი მწერალი და საწოლად მომდევნო ილია ზურაბაშვილი. მან თავისი წერალობა — „ოთხი პორტრეტი“ კორექტურა მოიტანა. რიგდამც წერალობის გარშემო საუბარი დაგამთავრეთ, ილიამ შემომთავაზა, ჩემთან წვივდი და შერე მყო ვინახულიყო.

ამან დღიერ გამაზარა და დავთანაწიე.

წელი ნაბიჯით გავაგრეთ რუსთაველის პროსპექტი და მივადექით წილენის ქუჩაზე № 9-ს (ახეამალ შალვა დამბაშის ქუჩა). აქ, შერე სართულზე ცხოვრობდა ილია ზურაბაშვილი, პირველზე კი მყო საფაროვი-ამბიოზისა.

ილიამ თავისი ბინის კარი შეღო, შევივდი, რომელს რომ მიუახლოვდა, მომხარბუნდა და მოხარბა: — ეს ისტორიული რომილია, ამაზე უტყავდა ზურაბია ფალიაშვილი.

შერე ჩვენ დაგხვდით. ილიამ მოითვინა აჯაკი, ვაკე, უახველი, ვანო მარხაბელი, ვასო ამბაშიძე... ისე დამაჩერებლად ბავშვობა მათზე, ჩემს თავაღლი გაკოცულდნენ გამორჩენილი მწერლები, მსახიობები. — გინახებთ, ტუტუიო, ვასო ამბაშიძე სცენაზე? — მკითხა მან.

— არა, ბატონო ილია, სცენაზე არ მინახავს. შეგვეგვრდითარ შალვა დღეინათან, კოტე მესხის ქუჩაზე. სწორად მინახავს აგრეთვე რუსთაველის პროსპექტზე მოსიერე დავით კლდიაშვილიან და ვახლ ბარჩოვაძე ერთად.

ილიამ თავისი განუწყურელი ჩიხები საფარულში დადებდა, რომლის სახეზეც ახალა, თავის საყვარელი მშობლია დატყრა და დახალ ხსნე წაიღო. შენდებე წამოვდა და მოხარბა:

— შოღი, ჩემს სახე, ახლა ვეგვით ჩავიდეთ და მყო ვინახულიყო.

ილიამ დეტექტივობაღვს თითო დღეინათა კარი მყომ დაგვლიო. ჩემს დანახვაზე ვაიბობ, ხელი ნაჩვენარათვა და ოთახში შევივდივარ, ბერე მოხვევა აქურსი, იყვარა, რე თვალზე ვერ მოვაპირე. ვეცდილი და ვეფიქრებოდა: აი, ეს არის ის ქალი, აქვე სხე ბრწყინვალედ განახლებარა ვოწოფინა და პოლინა, ოფელია, დეზემონა... ეს ის ქალია, ვინაც დღეი ილია და ვალერიან გუნიან თყვენს სცემდნენ და ადღებდნენ.

— მაკო, — მიმართა ილიამ, — ვეცამებო რომელიმე ხანდერგის ებნობო და თყენი თეატრალური ცხოვრებლან.

— სანტერესო ბევრი რამ იყო ჩემს ცხოვრუ-

ბაში, — წამოიწყო მაკომ, — ძალიან ბევრი. რომელი ერთი ვიამბოთ? — და ვანაჩრია: — ერთხელ აჯაკი წერეთლისა და სტრევი მესხის ორგანი, ქართული თეატრის მომავლემ, ვიარგი თენიან-შვილმა ბატარა გამოცდა ჩატარა და მოვიკლოდინის რომი მთლიერის ბესია იყვრე დანდენი. მე ვერ გავივდი რევისირის დაღუბზე და ორ დღეში მარტო ჩემი რომი კი არა, პარტნიორებისაც ზებირად ვინახული.

სცენაზე გამოსვლისას შიშმა შემიპყრო. გული გამაღებოთ მიცემდა. ვაი თუ შენეშალის რამე, ვერ შევძლო, შევრცხებე. ჩემს შეტყვენას ვინ დაქმბს, აჯაკის, სტრევი მესხის, რა თვალთ შეგებდეთ. ნეტავ გამიმართლებდეს და... ვნარცობიდი გულში.

დადგა სცენაზე გამოსვლის თამი. კრძალვით გავიქცე... შიში უცებ გამიქრა, რომლი თამამდა ვინყე... გათავად მომეძებდა, დარბაზში ტუტუია იფარდა. ვიარჩენი, რომ გავიმარცხე. მაგარა ამ წუთში ჩემთვის ყველაზე დიდი მწაფეწილია ჰქონდა ილიასა და ვალერიან გუნიანის პირს. ვიარჩინა გუნიანის სიტყვას რევისორები, მსახიობები, მსაჯებრი და თეატრის სხვა მოღვაწეები ისევე სიხარულიელი ოფილდენ, როგორც ჩემი დიდი ოლიან ერთგუ-

მაკო საფაროვი-ამბიოზისა

დ ა უ ვ ი ო ყ ა რ ი

ამონება

ლი გავითის „ივირის“ გამოსვლას. ვალერიან გუნიან — ეს მთელი ქართული თეატრია! ამ სიძენეებს, რომელც მაშინ ქართული თეატრის წინ დღეობდა, მხოლოდ ვალერიან გუნიან უწოდებდნენ. მას ხან ცუდსუროთან ჰქონდა დადგა და შესხვა, ხან კი მუცის უფურთ მალედი თანამდებობის მოსტყვენან. ის იყო ქართული თეატრის ცენარტორი ჩანდი. ის არა მარტო რევისორი და კენარტორი მსახიობი ვახლდათ, არამდე შესანაშვილი რამეგვრეც, რომლის მიესხნის წლებში ვანახვალაში ქართული თეატრის რეპერტუარში წამოვიდა ადგილი ცუჯა. მას აგრეთვე დიდი წარმოდების შექსპირის ბიესების ქართულ ენაზე თარგმნა, — ვანაჩრებოდა მაკო, — ის მუდამ მსახრე იდგა ვანო მარხაბელს. მაგონდება ერთი ასეთი მომხდევია: 1885 წელს ლალი მესხიშვილის ბენეფის იყო. მას სურდა თავის სახენიოლად შექსპირის „ამლეტა“ დაეღვას, რომელიც თარგმნილი იყო ანტონ ფურცელაშის ბერე. ფურცელაშისული თარგმანი „ამლეტისა“ ვალერიან გუნიან არ მოწონდა, ვინაღაც იგი თარგმნიდა რუსუ-

ლადან კრონენბერგისა და პოლევოს თარგმანების მიხედვით. ვალეომ სოხოვა ვანო მარხაბელს თარგმან შექსპირის „ამლეტა“ ლალი მესხიშვილის სახენიოლად ვანო დღეინათან მი პირიბოთი. თუ ლალი თავის ბენეფისს ვანოვდებდა, იმხელა ბიესის თარგმანს რომ დიდი ვანოვდებდა. ლალი ამზე უარი თქვა, რადგან ცენარტორად ძალიან უნებარა. ეს იქნენა ვალერიან და სხვა გამოსვლია რომ ვერ ნახა, ვანი მარხაბელს სოხოვა სახენიოლად ოფელიას რომი მითარგმნეო. ოფელიას რომი დე უნდა შემეხარებოდნენ. შერე დღეს ვანი მოიტანა თარგმანი და წამოჯობას ის ადგილობრი, რომელიც ოფელიას უნდა ეტყვა და ემღერა სცენაზე. მე ეს იმით გავიხსენე — თქვა მაკომ, — რომ მინდა ყველამ იცოდეს, თუ რა დიდი რომი მიუძღვინა ვალერიან გუნიანს ქართულად შექსპირის თარგმნის საქმეში. ბედნიერი ქალი ვარ, ბედნიერი ან ასეთ დიდ აღმამებთან მიხედვითა თეატრალური მოღვაწეობა.

ალექსანდრა სიგუზა

69 იმპიონებს

ღამე მკრთალი დ ჩემ სარკმელთან
ჩინარი ფოთლებს არ ამბანებს,
გარიღებული ფარდებში სვედა,
ნუ იგვიანებ.

ნუ იგვიანებ, ციციანთაფლებს
დახმინებთა უკვილნარებში,
ლოღინით ღამეს რა გაათენებს
ამ სიწწარაგში..

სდმეს არე-მარე, ნიაგი ჩუმი
მინარ გვირღვებს არ აშრაილებს,
ჩამოქინა ჩინარზე შთვარეს,
ნუ იგვიანებ.

ჩუმად მოვიდა წამთარა
და ისევ ჩუმად წავიდა,
სიცოცხლის თესლი მიწაში
გაზრდას დაწვეებს თავიდან.

ჩამოიბრტყეს ტრტებმა
ცოვი ორული და სისველე,
ვაღვიძებული უკვილი
კვირტებში ვეღარ ისვენებს.

განდა თოვლი და ყინული
თბილი წაუხული დაბრუნდა,
მაგრამ ამ თოვლის ფანტლებს
ჩემს საფეოქლებზე რა უნდა!

ღორღ გვიზინი

ორკოზ ვსპი

ნისლებს იშორებს მოცხარი შორცხად
და ტყარცალებზე ტრირ ვერცხვი,
მე შენი ზეცის სიღრურეს ვლოცავ
და მიწის ცხელი ტენით ვეხები...
მოქირის მღინარე, მოანგრეს ბეჭობის,
მარტის ცრემლებით აღდებულნი
და ლარე ტალღებში მოსულ სასხებგაქლის
ზეჩოით ხვდება ზღვა დიდებულნი.
სხივი კამაგა ბირის ფესვია
მამულის, გემინ მზეს რომ დამპირდა...
დღეს შთან ვარდებს მიტომ მესჭირათ
ჩემი ოკენების ღია სარკმლიდან...

ორი ლემსი

რაც მე დამ მწუხელის
ვიცინებ და ვიცინებ...
შვინი ის ვარსკვლავია
თავზე რომ დამცოცხვებენ

თავზე რომ დამცოცხვებენ,
ოქრო-ვერცხლად მესხები...
...ის სხივები გავამი
ჩემი ჩანების სიბრება!

ანა,
არ მვიცოდება,
ის ზღვა ისევ ირწყვება...
ჩამავალი მშინი ცის კიდე
ჩაქასავით იწყება.

აიასფერი კენჭები
ყნია სანაპიროზე...
მზე კვიდა წვეთობით
წერს კენჭებზე მშობებს.

ლიდა სპილია

მაისის ღამე

მაისის ღამეს, მუდროს, ნაშაის,
მე ვუხმენ ისე, ვით ღამაშაის.

ამგვირა დამე — ფშატეს ნისლით —
ორესდაც თითქოს მინახავს დღისით,
ეს ღამე არის კეთილი ჩემებრ
და ახტრებს ცრემლები სხვისი.

ეს ღამე თითქოს დამე არც არის,
ურჩევებს მიწვევებს ცვარ-ნაშის მაროლს.
ეს ღამე თითქოს დამე არც არის,
მომახვევს შთვარის ოქროსკოტი ახილს.

ღურე წვიცისად კიდღან კვირით
სანოღებდა დღეის ვარსკვლავთა ალი
და უთავადაც იშლებდა კვირტი
იზიდი დღეის,
იზიდი ზვალის.

ნათელა მამარლავშილი

თვალისჩინი

შენი ოქირის მზე და შენი ბროლის ცვარი,
თვალძუენდა წვიმა და შროლა ქარი
ცაზე ვარსკვლავთბრწყინება, სიკამკამე შთვარის
ლავარდღან ხილვა ზღაბრული მთა და ბარის,
სისხარული დღისი, სივარული ზვალის,
ასულს შენი მზარის რა დამიბლეს ხალისი?
რას დაგავლეს მტერი, შენი ფეხის მტვერი,
გზბრავს ოქირის კერი, გივას ლინის ვარი
და მყე ლურწის ღერი შენს დიდებას ვმტერი.
ჩემო თვალის ჩინო, აღმადრენავ ჩემო,
მზე ვინ დაბინდრლოს? შენს სივარულს ვერმობ...

თეარ სანმარბა-ჯღამბამე

იმ დღეს

მე ვაზაფულზე ღამაჲ კახით ვავიშრაილებ,
მივიბრვე გულზე ია-იებს და მოვირთვივი,
განზე ვამიღვინე იმ დღეს ტურდა ქალაშვილები,
ოქირის სავარცხლით დავარცხნილი მენებდა თმები.

და მოვად შენთან ჩემი შშით და ჩემი ციციტებით,
ჩაიდა ვაქეთო, რაც არ ჩემში მცირფასა არი,
ჩემი ცხოვრება შეიცვალა, მეუ შევაცვლებო,
მე მოვად შენთან, დამახვედრე უანა და ზვარი.

მე ვაზაფულზე ია-იებს მივიბრვე გულზე.

ლია შაჰნავშილი

1978 წლის ოქტომბერში, საკავშირო მწერალთა კავშირის მოწვევით, ჩვენთან სტუმრად ჩამოვიდა გამოჩინილი თურქული პოეტი და პაროდიისტი დესანკა მაქსიმოვიჩი.

შინი ლექსების კრებული „მიწის სურნელი“ ამ ჩამდინიშე წლის წინ გამოცემა გამოცემულა „მერანაჲ“. დესანკა მაქსიმოვიჩი შესამდე იმყოფებოდა საქართველოში. ვუთხით შე-
თვალა ჩემი ქვეყანა, თავიზი ატაცებდა გამოთქმა საქართველოზე დაწერილ წარწერას, რომ-
ელსაც მკვი „ოცნების“, მგონების ქვეყანა“. ეს წარწერე ცალკე წიგნად გამოიცა არსებულ
ენაზე. ვთავაზობთ დესანკა მაქსიმოვიჩის ორ ახალ ლექსს, რომელიც თარგმნა მთმბე აბანი-
ძემ.

ბელგრადის ქაჩეაბი

მიღობარ ბელგრადის ქუჩებში,
ლოცვლებს სხივებში ბაღები,
ქე იყო სისხლისღერა უჩვევი,
სახლებზე სცდებოდა ნაღმები,
დღეს წითლად დავერდი ვაზორებს
წვიცული მისდევნე ჩურჩულით,
გარდასულ მკაცრ დღეებს მაგონებს
ყოველი კოთხე თუ კენჭული.
აქ ახლა მწუხილად დგას შებაღე
და ვეცოლით ავსილა საცობით,
აქ დღეა მამოკე მენადმე,
მურკები სცდებოდა საობით,
შენ მწუხილად მთვევით მოედანს,
ხეებზე ვაღობენ ჩიტები,

მამინ ბაღს ყუინით მოვედით,
კულუმბო ბოღმას ძლივს ვეცდებით,
უჩრტი გზა ჩავერტყე ბუნქერით,
მეტრის დახვედით
ჩრწენით და მახვილით.
და დროშა სინდისი — უჩვევი
არ გვიტარებია დახრილი.
ამ გზებით მოვიდნენ ქაჩები,
დტორარის სახლები, ბაღები,
ყველ ხეს, ბუჩქსა თუ ჭაჩაღდინს
წვენივს ქუჩებში, ნაღმები.
დღეს წითლად შეღებილ ვაზორებს
წვიცული მისდევნე ჩურჩულით,
გარდასულ მკაცრ დღეებს მაგონებს
ყოველი კოთხე თუ კენჭული,
ბელგრადის საშურო დიდა,

უხვია სერბთა ბუნებით,
ბავშვები შინსიკენ მიდინან
ჩიტები ფრთხალა გულგობი,
მიღობარ ბელგრადის ქუჩებში,
ლოცვლებს სხივებში ბაღები,
ქე იყო სისხლისღერა უჩვევი,
სახლებზე სცდებოდა ნაღმები.

რად ვაგანსანა

რატომ ამავსე,
ღამაზე ზეცევი,
მეიწვევული ფიქიით
და თორღოვით,
ოდეს მათარდა,
სინათლით შემეპარსი,

დესანკა მაქსიმოვიჩი

ატმის ყვავილის
ფიქვი და ბოლი.
ჩანახა ცაო,
როსივის და რატომ?
ცეკვ ვაგანსანე
რა იყო წინათ,
ოდეს წყაროსთან
ვიდგით მარტო,
სხივებს ვავრდო
მზე ოქირის წიგნად.
რად ვაგანსანე,
ღამაზე ზეცევი,
ის სისხარული
მძაფრით და მწველი,
ოდეს ცისფერი
სამოსი გვეცვა,
ვლამაზდებოდი,
ვით ტურდა ველო,
რად ვაგანსანე სველით,
ჩანახა ზეცევი,
ჩად ამბოშულ
ტყვილი მველი.

ძველი ქართველი პოეტი ქალი

მეორე მხრე საუკუნე რამდენიმე პოეტი ქალის სახელი შემოვიყვანა, მათი ლიტერატურული მემკვიდრეობის შესახებ XX საუკუნის 30-იან წლებში დაიბეჭდა და მას შემდეგ დღემდე თითქმის აღარფერი გამოქვეყნებულა. ჩვენ ვინა და მკითხველს ერთ-ერთი წიგანი, სასწრაფო, გვაგონებდა.

სალომე შემოქმედების შემორჩენილია, მწერარების ამბავიგანაში ან „სვედის წიგნი“, — როგორც თვით პოეტი ქალი უწოდებდა მას. ეს ნაწარმოები დაეცა ერთ ხელნაწერში (A 98).

პოეტი ქალის ბიოგრაფიას ირკვევა: „ღარჯანი გრევა დედას, ასული ვარ ფარსანისა“. ვინ იყო ფარსანდი ან ღარჯანი, არ ვიცი.

სალომე ადრე გარბოვებოდა, ის გაქვლია მღვდელს, რომელთანაც შესძინა საბინო შეიღო:

„ის იყო თხოვრების წლისა, შევეხე მე ცხრისა წლისადა, ნებოებითიანი გამზარდა, არ გამოთვლიდა ძილსადა“.

ახალგაზრდა ცოლ-შვილის ბედნიერება დიდხანს არ გაგრძელებულა; მღვდელ მონაწილეობის მიუხედავად პოლიტიკური ხასიათის შეთქმულებების და თავის ბატონის ერთად გადახვეწა. შეძლება ეს ერთ-ერთი ამ შეთქმულებათაგანია, რომელიც მიუწევს თავიდანვე გრძელ მუცეს. მღვდელს დანაშაული დადგინდა არ არის, ოღონდ არწილია მას: სამხატვროს აღარ ევლოვებდა მას; გამზარდა მიზეზი, რომ სალომეს აღნიშნული „სვედის წიგნი“ დაწერა.

„სალომისა“ (ეს უწოდებდა ხელნაწერში) შეიჭრა ხუთ ამბავიგანას და იქვე შემხარბოვანი შაიტი დაწერილ იყვანა სტიქოსი. დასახლებულია ნაწარმოების გაგრძელება უნდა იყოს მღვდელს ამბავიგანა, რომელიც იხვეს ხელნაწერშია დაეცა და თავისი შინაირი წარმოადგენს ბატონებს, გულისა და ერთგვარ წვეცლასაც საცდელი ამბავიანისა, რომელმაც შემზარდა ამბავი მომთქმელა — გამოიცვალა რჯული, თავიანი სცა სტანას, ჩაიღინა „საქვე საგამდესს“.

რელიგიური სულისკვლეობი გამაქვალული პოეტი ქალი ნაწარმოების დასაწყისში მიმართავს ღმერთს:

გარდამხედ მეუფო, მეც გვედგები უფრისი, განა არ ვიცი, არა ვარ მე სამოთხის ყოფის ღრისი.

ხიტას ასხას ღვთისმობულს:

აჲ რა ჰება მოვიფირო, რა შევასა ღვთისმობულსა, აღმისრული სარეული, ამად გეცავე ჰებას თქვენსა.

ხილი ეს „საქვადლია“ ის, რომ ერთელ მუცეს მოეღოს გული განრისხებულ თავადებზე:

იფიჭის ჩვენსა ბატონსა, ჰუნ რა მოავა მე მასო, ირალი მუცეს ჩაუღ, ვით გული შეიღეს მასო.

შემდეგ სტროფების სახეა უსაზღვრო ვიფიჭით ზედისაგან დამარცხი პოეტი ქალის — დღის, დისა, მეუღლისა.

სალომე არ არის პრეტენზიული პოეტი; მისი ნაწარმოები არ იწვევა: წიგნი მონიერი მკითხველი, მცირე რამ ამბავიგანისა. სხვაგან იგი მოტარებულია შინაგანა: ჰე, თუშეა ცუდათ ვიკლებე, მოგზამე ცელი დასას... —

სალომეს ხანის მწერს წინ წარმოდგება განთავლებული ქართველი ქალი, რომელიც კარად იცნობს თავისი დროისა და ერთელ წინა საუკუნეების ლიტერატურულ მემკვიდრეობას (ბიბლია, მ. რუსთაველი, ჩანჩრამე და სხვა).

სალომე შთაგონებულია „ვეფხისტყაისითში“, ბაძებს რუსთაველს, იცნებს მის ლექსებს, ლექსის სახისო, ასახელებს რუსთაველის პოეტის პერსონაჟებს, თავის მწერარებს აბარებს მათ მწერარებისა, „სალომისაში“ 16-მარცვლიანი შაიტი დაწერილი 30 სტროფი, სადაც იგი ევლოვებს მეს, მოავას, ვარსკვლავებს („ნუ განამზობრებ სატრფოსი, იმედი მომიც მოსილასა“), ჩვენი აზრით, ერთგვარი განმარტება „ვეფხისტყაისის“ ერთ-ერთი თავიან; „ქასუღა ავთანდილსაგან ფრიდისასა“, სადაც ავთანდილი ცხად და მნათობებს ევლოვებს:

მე ნუ გამჩრე საყვარლსა, ნუ შემეცლი დამე დღესა!

მატარული თვალსაზრისით საყვარლებია სტროფი „პოეტისა, რომელიც სალომე თავის დის უძენს:

ფრეს ვიგვადე ყრბისასა, დო, წარბი-ამოქვლი, ფუხე იგი შენთან მსეცა, აღმოსაფრთხი ანუქვლი, ფამბავანტასა გველცეხასა ველი ბოლოდ ამოქვლი, და ფრისა შენსა სალომესა, სული შენისა დაეცა ამოქვლი.

ეს სტროფი მიხედვით შეგავსავსა ჩანს, სალომეს ამ შრომაც უცდია თავისი შემადგენლობა.

„სვედის წიგნი“ გვამცნობს XVIII საუკუნე საქართველოს სოციალურ-პოლიტიკურ მდგომარეობას, გამომავალი იმ სვედისა და მელანქოლიას, რომელიც დამასპინძლებული იყო ამ საუკუნის ფეოდალური საზოგადოებისათვის. ნაწარმოების დაწერის თარიღად პირობითი მიხედვითაა 1770-71 წლები.

ჩვენი აზრით, ნაწარმოები პოეტს ერთხელად არ უნდა დაეწერა. მის შემადგენელ ნაწილებს შორის დროს გატყვეული ინტერვალი. იგი დაწერილია თანდათან და პოეტი ქალის მდგომარეობისა და განსწავლობის ნათელ სურათს წარმოადგენს.

პირველი ითხი ამბავიგანა სალომეს უნდა დაეწერა მღვდელს სამშობლოდან წასვლის 3 წელი შემდეგ, „წელიაღდ სამი არის მუდამ მატარებ მე ბეჭს! — შენიმნას იგი მცირე ამბავიგანა“.

სამშობლოდან გაქვალული მღვდელისათვის სალომეს უერთგობისა ბეჭს; იმინი ერთმანის წყურთ საღებული ნიშნებს, აღბანი, არ იყო საყრდელი, რომ სვედისა გავიო წერილის შინაგანს. „წენი გეზობს ფრანგული, წავიციოთ, ყველა ესენია“, — წერს იგი.

შეუფოებული ქალის გულმურხაველ ლოცვა-ვედრება, დადასისი ღვთისაგმი, ღვთისმობიანობა — დაცენ მისი მეუღლის სული, სწორად სარწმუნოების გამოცვლის შინაირი უნდა იყოს გამოწვეული. ამიტომ გიფებს იგი: „ქრისტიანობაში ვნახი, ვინაც სუტრეტებს თაული მუცა“. მაგარი მღვდელი აღარ დაბრუნებულა სამშობლოში (აბიან დასეს შინი), უკუშობით დაბრუნდა და სარწმუნოება გამოცვლიდა.

სალომესათვის მეუღელ წარწყმედილია. განრისხებული ქალი სწვევლის მას, თუქცა ამ წვეცლით ერთგვარი სიზარალული იცნობს: ზედსა ეძღვრე, ვაი სული, მოგავა მავი აღამი, ბინდელ შეგვემნა ნაოლი, მიზრდელ, მიუხალო, ბავე გეიჭრის დამწვარი, ვერ მოიჭრუნდეს აღამი, ზუგას სასარწმუნოების დამწვარისა კლამი.

ცნობილია, რომ „სალომისა“ თავისი პირველი სახით არ მოუღწევია ჩვენამდე; აკლია, მავალიად, ჩანჩრალული დაწერილ ამბავიგანას. როგორც ჩანს, მღვდელს ამბავიგანა, „სალომისაში“ პოლი ნაწილი, დაეწერა მონიერება დასოცოებულ ნაწარმოებად და ცუდად აღედგინა ნაგულუ სტროფები ანაბის რიგის მესხელი.

„სვედის წიგნი“, რასაცვლილია, ვერ დაგვარავს თავისიველი მკითხველის გემოვნისა, მაგრამ მის ატვირთ უდავოდ ღვთისა უწარადღების, მოლოდინისა და დაფასების, როგორც თავისი საწმუნოებისა და სამშობლოს უსაზღვრო მისწავრულ ქალი. სალომეს ეს სიფარული, თავისი შეუღებულები და ანცვლი მისიველი-დაგვარად გადატარება ფრცხულს.

ჩვენს წარუშუქულ შთაბეჭდილებას ტოვებს მისი სიტყვები მოვალეებ მეუღლისაგმი: „მეული ღოფინი დავეცა, დღმავს ვარდი არ გვყავა“, „სულით ვეგნა მოვალეება, უბეს ვერცხლი არ გვყავა“.

სალომეს ლიტერატურული მემკვიდრეობა ეკუთვნის დიდ დასტავებას იმისა, რომ ჩვენ გვაყვადნენ ჰუმანიტად მატარებელი ქალი.

ირილა კახიავილი

1 ლ. ასათიანი, ძველი საქართველოს პოეტი ქალები, თბ., 1936, გვ. 118.

მ გ რ უ ნ ე წ ე ჯ რ ი, გ ე ჯ ი ნ ს ხ ი ე ი რ ი

გაკეთობლის დაწვებამდე წუთები დაწერილიყო. სამასწავლებლოში თავმოყრილი მასწავლებლები შეუძებნულნი საუბრობდნენ: — საბჭოე მებარა — თქვა ერთ-ერთს. — ამ დღითი უკეთებენ ოპარაკსა. ვადაიბა კი? — დამავარდა თუ არა გაკეთობლის, მასწავლებლები ენერგული კლინიკური საავადმყოფოსკენ გაემარდა. აქ მისთვისანავე ეძებება მათ სასიხარულო ამბავი შეტყობინებს, ოპარაკიამ შეტყობინადა ჩანარა, ავადმყოფი თავს აგრძობს.

იმ დღეს კიდეც ერთი ადამიანი გადარდა სიკვდილს. ამ ადამიანის მხსნელი მდიდრის მცვენიერება ოქტობერი, მოსკოვალური ქარვთეის კაოდრის პროფესორი, ექმის თიანინი სირია ვაღდელი. სწორად ამ ჩინებულ დასტავარზე ვინად ვე-საბჭოე მოცხედვებს ამ წერილს და ამი იმროცდამებეტე კლდის პეტროტეკებისა და მონაწავლობა მავლობა ვაფობახოტი იმისათვის, რომ მებარა წამი დღეს ისეც მისი რიგებშია, ცალკე მუდმობრი, მისთვის ჩვეული ხალხისა და ტერევი-

თი აღსაზეც დვას მოსწავლეთა აღზრდის საბჭოეკოე. ოცდახუთე წელია, რაც თინა სირია ადამიანის განმრთობლის სახე-სურთია. სამაშობო ობს პეროფიში იგი წაუღებლის ერთ-ერთი ცვაკობს-პოეტი მუშაობდა. ობს აღმთავრების შეღდებე თი ავადმყოფისა მ. შუ-საქე მოლოდინი კი ობს კეთილგულად ვადმოვანდა. ექინად მოუღებოლო, დღემდე, თინა სირია ამ კეთილგულ მუშაობს და ახალგაზრდული შემართებით განაგრძობს თავის საყვარელ საქმეს.

თინა სირია ეცვლა ავადმყოფისად მისი ერთხანად თავიანდა და შრომუნდა. სახმარობის ავადმყოფს მისი ხმა შემოცმამს, რომ შეგვა იგრძინოს. ავადმყოფებს უუფარი გელისხიერი, შრომუნელი ექმის, სწამთ მისი. თინა ექმის თავისი საქმის ერთგულია, კეთილხანდობითი მტურუნდა და სწორად ამიტომ აუხებენ და პატრეს სცემენ ავადმყოფობიც და მათი გულშემატკივრობიც.

ლია მადრამე

საქართველო შეხვედრა

ლად წითლბაბუნაშინ ნათურა მოთქამა და ნიხთმა, რომ სიყვარული წითლ მუკი უფრო მრავალფეროვანი ბუე მიეფლდებო სურათს... მანქანისათვის ადარბოთი ვეოდე, ავტო მალა მაცხე, ხელნაწამი

— ის უშვებულად შელოდებამა — არმუნებდა ყველას ქალბატონი ვეა, — ყოველ განმარტებას ჩემთან დიდად განაცდის.

— საწყალი კაცი, — გადაუწერებულა ქალბატონ კაროლისას შევიბარნა.

„რა საშიშელი არსებაა“, — ფიქრობდა კაროლინა და გრძნობდა, რომ მოთმინებას კარგავდა.

მატარებლიდან კაროლინა პირველი გადავიდა და დღე ხელი საყვარელი ბაბუნა, ასე იყოფიდა ნახიჯზე, ვარდების თაბიღული ხელდასმეფუნებელი თავისი ქმარი ვაცლავი დაინახა. კაროლინამ ფერი დაკარგა.

„გაგორ, უშვებულად ყველაფერი გაიგო ქმარმა, მაგრამ ვარდები? დღემდე არასდროს ყიდულობდა ვარდებს! ეს მხოლოდ სხვების მიხატვებულად!“ — გაიფიქრა და ქმრისკენ გადადგა ნახიჯი, ეძებდა შესაფერის სიტყვებს.

სუვე იგრინი, ვილყამ ხელი ქარა, გუნიდა ჩამოშორა. ეს ვეა იყო! დიამბ, ვეა კარგად ხელდავ კაროლინა: ვეა როგორ ჩამოვიდა ბატონ ვაცლავს ეისერზე — აი, ჩემი ქმარი! — გახატბა მან ქალბატონ კაროლინას, რომეფი მკვდარიყო კარგეფუნელი იდეა.

და ია, როცა მისი საყვარელი ჩემოდნები დატვირთული მიუსვლოდა მას, ქალბატონ კაროლინას ფიქრი ძალა შეუმტბა. ბუნებში ამავი, ამაღ გაავიფუნელი დეცა და ილილობდა მიღვარება დეფეა.

ბატონმა ვაცლავმა თავი ვერ შეუცვია.

— შენ ამ კაცთან ხარ? — შეაკვირა ცოლს და ხელი ქარა ვეას, — როგორ გაბეღ ასეთი რამ?

ვიდრე ქალბატონი კაროლინა გონს მოვიდოდა და მოლაბატე ქმრს რაიმეს უბახუბებდა, მისი მუეღის სხეულში ძველი მიგრების სისხლი აღდგო. მოწინააღმდეგის დარტყმა ისეთი ძლიერი იყო, რომ იგი ვასისბლიანებული დეცეა ბაქანზე და სისხლი წყავდა. ამ აურსაზრეთი მხოლოდ ქალბატონ ვეას ხუეუქენი იძიდა.

— მომავალა, მომავალა... საიდან შემოვილი მყოლინდა, რომ იგი კლიანია!

მაილიზი

ამ ამბის გმირები ჩანდენიმე თვის შემდეგ სამსართოლს წინაშე წარდგენ. ბატონ ვაცლავს წელსოქმანდა სვერით თავისუფლების აღკვეთა მიუსაჯეს. კაროლინას საყვარელი კო რანდენიმე კვირის განმავლობაში საავადმყოფოში მკურნალობდა. დაზარალებული სამსართოლზე არამე თუ არ ამტყუნებდა ბრალდებულს, არამეც განაცხვინდა, რომ პაპრებს დაქორწინდეს მის ცოლზე, თუკი ქალბატონი, კაროლინა მისთან განტოქორწინდებო.

პოლონურიდან თარგმნა
0564 ბაბახაძემ.

ქალბატონი კაროლინა შეეჩვია ქმრის ხშირ მივლინებებს. ბატონი ვაცლავი, პროფესიით გეოდეზისტი იყო და ხშირად უხმოდებდა რაიონში წასვლა. ასე რომ, კაროლინის სულაც არ გაქვირებებია, როდესაც ქმარმა განუცხვდა — უნდა დატვირთო ქალი და სამსახურებრივ საქმეზე სეკულშირანში დიდი ხნით წადიყო. წარმოიდგენია? მივლინება თავზე მეტბანა გატრბოდებდა, — უთხრა ქმარმა ცოლს.

ქმარამ განმოცხვებდა ქალბატონი კაროლინა არ შეუწუხებია. ქორწინებიდან რამდენიმე თვე იყო გასული, რომ მათ უთითებობათ ბზარი განდნა, რაც კაროლინასადმი ერთი ახალგაზრდა კაცის გაბატვარებულმა ვერადლებამ გამოიწვია. ამ კაცს, სახელწირობა, კარგი თანამდებობა ჰქონდა და მივლინებებში სიარული არ უხდებოდა. იგი ყველაზე დაქვევობდა ქალბატონ კაროლინას — კირონებში, კარგებდა და სხვადასხვა ვასართომ ადგილებში. ქალბატონის სახლში მისი ვიზიტი თითქმის დილაშეუ ტრბოდებოდა.

ახლა, როცა ქალბატონი კაროლინა ასე დიდხანს უნდა დარტბილიყო მარტო, მისმა თავიანთმცემებმა წინადადება მისცა წასულოცვრე წაქიპანებში, იქ ადრეულ გაზაფხულზე ყოფნას არაფერი სჯობს. მას შეუძლია ესარტვებლა შებებლებით და იქ ორი კვირა დარტბილიყო.

ქალბატონი კაროლინა ქმართან ერთად წლებს მანძილზე არ წასვლა დასაბუნებლად. კაროლინას გუკუნი დაუკდა თავიანთმცემლის წინადადება. ვიდრე ქმარი ჩამოეა მივლინებებდა, იგი თავისუფლად მოსაწრებს წასვლას და დარტრებას. ჩაუდგა მატარებლით თავის შრწუნველიან ერთად და მოებრბავეც განსჯია.

უკუბინი ბეგრეი ხალხი იყო და მეზარებტმა მალე გაახტეს ბახაი. ყველას უპაროდა, რომ თავისუფლად დეცევის მხოლოდ მოებში გაატარებდნენ. ერთი ახალგაზრდა ქალი არ იტებდა ხმას, კუბეს უკუბინი ვაცლავის დროდადრო ითიბებოდა. სადვრე ჩატბითვის რომ ვასცდნენ, მხოლოდ მამინ ამოიდეა ენა. თუკი, რომ ქმართან მიდიდა, რომეფი უცვე რამდენიმე დღეა წაყოპანებში ელოდებოდა მას. ჩვენ ძალთან მოგვანტრბა ერთმანეთი, — განანტრბოდა იგი, — ქმარი ტბბილუელის მოყვარულია და ია, მისთვის საგანგებოდ გამომცხვარი ტრბტი მიმბატეა.

ქალბატონმა კაროლინამ ეტბლიანდა შენიშნა, რომ ყველა მამაკაცი აქვს პირის გემი და ახსნა თავისი ქმარი, რომლისთვისაც რაიონში წასვლის დროს ყოველთვის ატბობდა ტბბილუელს.

— მე ეს სრულობადეც არ მეზარება, — თუკა უსწონდა ქალმა და ყველას გაეგებინა, რომ სახელად ვეა ჰქვია.

შემდეგ იმაზე მოვიყა დაბარება, როგორი არამეუბნებრივი პტივიციანა და სიყვარული იცის მისმა ქმარმა. ქალის ნამბობიდან ჩანდა, როგორი იდეალური ადამიანი იყო მისი მუელე. წლებს მანძილზე სარეჭრებით ატებდა მას, არ ავიწყებოდა არც ერთი დღე-სასწული, ვაცნის დეცეც ახსოვდა. ამ დღეს ქალბატონ ვეასთან ქმარს ყოველთვის წითელი ვარდებს თაბიღული მიპატვდა. ქმარი ემბარტობდა ყოველგვარ საოჯახო საქმეებში. დადიოდა სასყიდლებზე, იტებდ წარმოიდგენიყო, მეკრბიანაც იუ მიკვებოდა ცოლს. ჩანდა, ქალბატონი ვეა ძალზე შეყვარებული იყო ქმარზე. ცხოვრობდა ვუფუნებამი და ქმარი ზედმეტბაცეც იუ ანებებდა.

რაც უფრო უახლოვდებოდნენ წაქიპანებს, მით მეტ დადლილობას გრძნობდნენ მეზარებტი ქალის ამ გაუთავებელი მოზობისაგან. ქალბატონმა კაროლინამაც სიხარულით დაწყო ცერა მეზობლს. კაროლინა კარგად იცნობდა მამაკაცებს, იცოდა როგორები იყვნენ ისინი იქამდე, ვიდრე შეყვარებულნი იყვნენ და როგორეზ ხდებოდნენ ქორწინების შემდეგ. ეს ახალგაზრდა ქალი იუ ისე გულბრბევილად მსჯელობდა, იფიქრებოდა იმ შთაბეჭდილების მიხედვან უნდოდა, ანდა ბრმად იყო შეყვარებული.

— მას მხოლოდ ერთი ნაკლი აქვს, — ცვლავ განებტობდა დალქაქეს ახალგაზრდა ქალი. — ჩემი ქმარი საინტელად არის დაყვავებული, თითქმის არასდროს არ არის შინ. იტებ ამიტომაც არის, რომ ასე ვაგეფიციან ვეყვარს ერთმანეთი, ოჯახზე ბეფის ფიქრობს. უკანასკნელ

უცხოური მოთხრობა

„სუსთო სქესი“ ქიჯუას

მოსახლეობის 1970 წლის აღწერის მრავალფეროვანი მონაცემები შესაძლებლობას გვაძლევს გამოვავლინოთ ის რაოდენობრივი და თვისობრივი უპირატესობანი, რომლებიც ქალებს განაჩნა მამაკაცების მიმართ.

ამ თვალსაზრისით, უპირატესეს უწვლება, უნდა აღინიშნოს, რომ მოსახლეობის 1970 წლის აღწერით, საქართველოში რეგისტრირებული იყო 2.488 ათასი ქალი და 2.202 ათასი კაცი.

ქალების შედარებითი სიმრავლე მართკუთხა საშუალო ომში მამაკაცთა დიდი რაოდენობით დაკარგვით რდილა გამოწვეულია. სტატისტიკა ვიცოცხლებს, რომ ყველა ასაკში, განსაკუთრებით თ მოხუცებულობაში, ქალე-

ბის სიკვდილიანობის დონე გაცილებით უფრო დაბალია, ვიდრე მამაკაცებისა. სხვათაგან რომ ვთქვათ, ქალებში სიოფობიის საშუალო ხანგრძლივობა უფრო მაღალია და უკანასკნელ წლებში მონაცემებით შეადგენს 76 წელს, კაცებში კი 68,7 წელს.

ქალების ამ, ასე ვთქვათ, თვისობრივი ძლიერების შედეგად, მიუხედავად იმისა, რომ აქვენი ქალებთან შე-

დარებით 5-6 პროცენტით მეტნი იხაზებიან, ეს განსხვავება თანდათანობით კრება. უკვე ახალგაზრდა თაობებშიც—20-24 წლების ასაკობრივ ჯგუფიდან იწყება ქალების სიკარბე ვაფებზე, რაც მაალ ასაკობრივ ჯგუფებში კიდევ უფრო ძლიერდება და იზრდება. მაგალითად, 100 წლისა და უფრო მაალთ ასაკის ქალების, როგორც წესი, ორჯერ მეტნი არიან კაცებზე.

წიგნიერება 1959 წელს 9-19 წლების ასაკის მამაკაცებში შეადგენდა 99,4 პროცენტს, ქალებში კი — 98,6 პროცენტს. ანალოგიურმა მაჩვენებელმა 1970 წელს კაცებში და ქალებში შეადგინა 99,8 პროცენტი. ამგვარად, 70-იანი წლების საქართველოში ვაფებს და ქალებს შორის წიგნიერების დონეში განსხვავება მთლიანად გაქრა და სრულ წიგნიერებას მიაღწია.

საშუალო კავშირის ხალხთა ენებიანდ, მართალია, რუსულ ენას — ხალხთა ძირის ენას თავისუფლად უფრო მეტი მამაკაცი ფლობს (579,8 ათასი), ვიდრე ქალი (468,3 ათასი), მაგრამ, სამაგიეროდ, სხვა დანარჩენ ენება ენას ერთად აღებულს — თავისუფლად ფლობს 19,4 ათასი ვაფი და 21,1 ათასი ქალი. მაშასადამე, შეიძლება ითქვას, რომ „სუსტოა სქესი“ უფრო ძლიერი მდებრეობა აქვს პოლიგლობიისკენ.

1959 წელს საზოგადოებრივ წარმოებაში დასაქმებულ ქალებში, ვაფებთან განსხვავებით, უმაღლესი და საშუალო განათლების მქონე პირები ნაკლებარე ნაკლებს შეადგენდნენ. 1970 წელს ეს ვაფებთან და ქალებს შორის არსებული ეს განსხვავებაც ფაქტურად გაქრა.

უკანასკნელ წლებში, კაცებთან შედარებით, ქალებში უფრო მეტად გა-

იზარდა სახელმწიფოს კმაყოფილ მყოფი პირების წილი, რომელთა შორის ძირითად მხას პენსიონერები შეადგენენ. ამ კატეგორია პირთა დადებითად თავისათვის შრომითი მოვალეობა საზოგადოების წინაშე და ახლა დამასხარებლად ისვენებენ და ცხოვრობენ თავის დროზე საზოგადოებრივ „სადავროში“ შენატანის ხარჯზე.

1959-1970 წლებში კიდევ უფრო გაიზარდა განათლების, მეცნიერების, ხელოვნების, ჯანდაცვისა და სხვა დარგებში ქალთა დასაქმებულობის დონე. მთელი რიგი ინტელექტუალური პროფესიები კი ქალთა „მონოპოლიას“ შეადგენს. მაგალითად, ზვეწში პედაგოგებისა და ექიმების რაონებისაზე მეტი ქალები არიან. ირკობში, წარწარბოების დაცვა და ბავშვების აღზრდა-განათლება, ეს ირი უმნიშვნელოვანესი სფეროა, ძირითადად ქალთა სამუდრო ხელნა მოქცეულია.

საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა სფეროში ქალთა დაწინაურებას, ცხადია, გარკვეულად უნდა შეეცადოს ქალის მდგომარეობა იქაში.

ამ მხრივ შეიძლება აღინიშნოს, რომ 1959-1970 წლებში, იმ ოჯახებში რაოდენობა, რომლებშიც ქალთა დასახლებული ოჯახის უფროსად — მინიშნულენად გაიზარდა ქალად და კმეცირება სოფლად. მხედველობაში თუ მივიღებთ, რომ ქალეკი წარბოადგენს უფრო მაღალ სოციალურ-დემოგრაფიულ ფენურს, საიყენაც სოფელი მიიღებს, შეიძლება ითქვას — მომავალში „მატრიარქატის“ ელემენტები კიდევ უფრო მეტად გაიზარდება.

ამ ასპექტში საგულბისობა ის ფაქტი, რომ 1959-1970 წლებში ქალებში 21,2 პროცენტით გაიზარდა, ხოლო ვაფებში 12,0 პროცენტით შემ-

ცირდა იმ პირთა რაოდენობა, რომლებიც ოჯახისაგან ცალკე ცხოვრობენ, თუმცაღა ოჯახთან მატრიარქურად დაჯგუფირებული არიან. ამ პირთა შორის უმთავრესად არიან სასწავლებლად წასული, ხანგრძლივად მიუღებლად და სხვ. ერთი სიტყვით, საზოგადოებრივად აქტიური და პერსპექტიული ელემენტები, რომლებიც, სქესისაგან დამოყოფილად; ცვლიან ძველს, მქვნიან სიახლეს. აქვე გვინდა აღინიშნოთ ერთი საგულბისობა გარემოება: ქალებს, როგორც ვიცით, ოლიგარქიე ახასიათებენ

წლოვანების შემცირება, რაც „ქალთა ეკვლავების“ სახელწოდებითა ცნობილი ბოლო წლებში, რაც უფრო მეტად მყირდება განსხვავება ვაფებსა და ქალების შორის, მით უფრო რესტად აჩვენებენ თავიანთ წიგნიერებას „სუსტოა სქესის“ წარმომადგენლები. დემოგრაფების მიერ მიჩნეულია, რომ აღწერის ბირის ასაკზე უნდაც და ამომავალად სახულის გაცემა, ამაღლებს არა მარტო მოსახლეობის აღწერის ხარისხს, არამედ ამ მოსახლეობის კულტურის დონეზეც პოუითებს.

დასასრულს გვინდა აღვნიშნოთ, რომ უკანასკნელ პერიოდში ადგილი ჰქონდა ქალების უმრავლესი სოციალურ-კულტურულ, ეკონომიკურ-პროფესიულ განვითარება-დაწინაურებას (განსაკუთრებით სოფლად). ამ პროცესში ნაღვლად გამოვლინდა ქალთა სქესის ძლიერი და კუმშობრივად საამაყო თვისებები. ეს არ არის უბრალო კომპლემენტი. ამას მეცნიერულად ასახულებს უკანასკნელ აღწერის მასალების დეტალური განალიზება.

დაბს, 70-იანი წლების საქართველოში მკვეთრად შეცვრიდა მამაკაცთა და ქალთა შორის ძალითა იანფარობა, სქესთა შორის სოციალური განსხვავება. ეს კი წარმოადგენს ერთგვაროვანი მოსახლეობის ჩამოყალიბების პროცესის თვისებურ გამოდგენას და მაღლდანივითარებულ სოციალურად საზოგადოების ნიშანდობლივ ფაქტებს.

მაგრამ როგორც არ უნდა შეიცვალოს, განვითარება და გამდიდრდეს „სუსტოა სქესი“, იგი უკველთვის მიინც დარჩება ღამაშ სქესად.

ბიბ შირბახლბა,
დემოგრაფი.

ეროვნული ნიჭიერების

სიკვდილი უთოფოდ

1948-49 წლებში რუსთაველის თეატრი დიდი წარმატებით იმგებოდა სანდრო ზანთაშვილის „არსენა“. ამ პიესაზე მე არსენს ერთადერთ გმობს ბიეს — ზურაბს ვანახაიერედ.

მიმდინარეობდა უკანასკნელი მოქმედება. სცენაზე მოჩანს ტყე, არსენს საიდუმლო ადგილსამ. უოფელი... შემოდის გაბრიელ მორუჯი და ფარსადან ბოღბისხველი. გაბრიელ მორუჯი (ვიორგი ასტაშვილი) აჩვენებს ფარსადან ბოღბისხველს არსენს ადგილსამოუფოდ. და აი, ისინი ჩასაფრებულნი უდიდარ არსენს. შემოიბრის არსენს. დგება სცენის ამაღლებულ ადგილზე. ამ დროს მას უნდა ესრლოდნ და იგი უნდა დაეცეს. კლდე და არსენა (ვიორგი ჩხარაძე) გასრლოს და გასრლოს მავიერი ესმის ჩხაკუნი. მახლობლი მიხვდა, რომ ეს თოფი იყო. თოფი არ გავარდა, მახი-

ის სხვა გზა არ ჰქონდა და ვიორგი საღარაძე დაუცა... ამ დროს არსენს საკოლდ ნენო (ნიონო ლაშაბი) შეუარადა სცენაზე, ისე დაშობილი ხელში, დანაშაუ წყვეტული არსენა, უცებ თვალში მოსწრებელი არსენსაქვე გაეჩინა, შეტე თვალში მოსწრა და გაბრიელ მორუჯის. ნენო მიხვდა, რომ ამან გამოვიდა არსენა და დამბაზა დღეაზნა. დღას დამბაზი ხელში ნინო ლაფანი და უცდის სროლის მძის. არა და არ გავარდა დამბაზი. ვიორგი ასტაშვილი ამბობს: „შეტორბანდა და სცენაზე მოცულიყო დაეცა. ფარსადან ბოღბისხველი რომ აღანხავს, ნენომ გაბრიელ მორუჯი მოკლავა, გაბარავს დაპირებებს. ნენო შეამჩნევს და ახლა მასვე დაუბრუნებს დამბაზის. მკვდარი ფარსადანი ამ დროს სცენის მიხედვით უნდა გადაეშვას ძობის. ფარსადანი (ალექსანდრე აფხაიძე) შეუარდა დაუცა და გასრლოს, მაგრამ ნენოს დამბაზა დღეა. ნი-

ნო ლაფანი გაშარდა, უცებ მოისარა, გადაადგო დამბაზი, მივიდა არსენს, ამოიპრო ხმელი ქარკაშვიანი, მივიდა ფარსადანს, ის იყო უნდა დაუბრუნებოდა. ამ დროს კულახიანი თოფის ხმა გაისმა და ფარსადანი კლდედან გადაეშვა.

„ბიეები, ბიეები, არსენა მოკლეს!“ — გავიძახო ახლა მე. არსენა კვდება... სცენაზე ტრაგედია... მაყურებელი კი ხარბარებს. ჩვენც სიცილით ვიფიქრებთ.

მეორე დღეს ჯაკე ზორავა ფოთში შემხვდა და აღმიბოთი მოთარა:

— ეს რა მომხდარა, თბებუ, უთოფოდ რომ დაბოცილან ეყვანები? კიდეც კარგი, მე არ ვიპოვებოდი გუნდს არსენს, ორგენ იყოლე, ბულიც ვიხსენებოდა, ნამდვილად გამოსტელობა.

მირბა თაბუაშვილი

ღრის იყო ეტარებინა საბჭოთა წოდება — პრინცი ინტერ პარეს — ვერ მივაფიქრე. მე ბოღბისხველს ახალად დაკვიდე ფორმარა ოლეგ ბოლოხოვს, რომელიც პირველ ნომრად გავიდა, მაგრამ საბჭოთა ფეხბურთის ტტალიონად მას ვერ მიჩნევედ. საბჭოთა კლასი მას აქარად არა აქვს.

მან ვინ, თუ არა ბოღბისხველი? ვეკვლევთა ვინმე უცხოელს, რომელიც სცივლისტ მიმომხილველებს გამოიპრო სიტყვები? საქმეც ისაა, რომ ჩვენი ფეხბურთი, როგორც არასდროს, ექსტრაკლასის ვარსკვლავთა მწვედა ნაგებობის ვანდისლად და ხეივანის ფეხბურთელები კი თითბევა ჩამოხვედნის მითამაშებება, კლუბებს რომ თავი დაეხანებოს, ნაგრების მანეთი უკეთი იქნეს საბჭოთა ფეხბურთელებს, როგორცვე არიან დღეს. მატოვი, ვახუშტი, კოკოვი, კუბიევიცა. დიდი ხანი არაა, რაც გამოვიდა წარსულში მარწმუნველ ოსტატებს, მსოკოველი ვ. ივანოვის ძალზე საინტერესო წყენი, სადაც იგი ბულისტკოველი, დაფუძინდა: რადაც წერს: „ღარ არიან ფეხბურთელები, ბობროვიცა, პაპიკიძე, სტრეკოვიცა, თაბიძე, მესხიძე, მეტრეველები. მინდორზე თამაშდომედიკალი რტენი ნორმას თუ შესარსებებს, ადგილი ვარსკვლავთა მწვედა ნაგებობის ლოგის ვანდისლად.“

არ იფიქრო, რომ ეველდობი, რაც ზეითი ვიკვებ, სახეშული კაცის უმეყოფილი ბუწუნია, რომელიც ახალი არაფერი მოსწონს და ძველს მარწმუნებს: — „იბ, ჩვენ ღრის ფეხბურთის უმეოფიან და ბოღბისხველს და საზაზროც უფრო წითელი და ტტალიონი იყო.“

არა. ფეხბურთი ვანეთარადა, წინ წავიდა, ვართოდდა, სახეშვარად წარმოუდგენელიცა — ეროდუფერი პრპრების გზით მიდის, ახალ მწვედავებს აღწევს და როგორ შეიძლება მათი ფეხბურთის ჩამორჩენი სავთო ვანეთარადა, ერთ აღვალზე ვანეთარის. ჩვენ ლასარევი გვევს იმანზე, რომ საბჭო, კორტბულ ტტაზე, როგორც არასდროს, საბჭოთა ფეხბურთი ვანდისლად სავთარისის კლასის უმაღლეს ოსტატთა არსებულ დეფიციტს.

თავი დავანებოთ ენოციებს, ვინაიდან იგი საზომივ არ გამოგვადგება. ვილაპარაკოთ ციფრების ენით, ე. ი. ფიქტურად.

„ფარსან ფუტბოლის“ ეველდომური კლასიფიკაციით სსრ კავშირის ნაგრების ევროპაში მე-17 ადგილი მიეკუთვნა 1978 წელს, ადრე კი საბჭოთა სამეფოებში და პირველ ადგილზეც ვიყოფილეთ. არის თუ არის ეს სავანაშენი?

სსრ კავშირის ეროდულმა ნაგრებმა შარსანდელ ბოლო ხუთ სავთარისის მატჩში ბურთის გატანა ვერ შეძლო. ვერც ერთი ბურთისა!

უნდა საუბარის თუ ვირობის სხვადასხვა სახის ნაგრებს ვანდებში მზირად შეგვახვედროს საბჭოთა ფეხბურთელები. ახლა ახეთი არა ზარადევი არ მოუვია არაივის იუზარეო მიწებში, რომ ამ რაგნის ფეხბურთელები არა გვევს. კრისთისა.

ბოლო ორი წელთა საბჭოთა ფეხბურთის საყუთესო ბოზაზირადე თბულბა იფიქრე ო. ბოღბისხველს, რომელმაც ეროდულმა ჩემპიონატების მატჩებში 14 და 18 კოლე გაიტანა. თუ რამდენად უმაღლეთა კი ეს ციფრები, იქნადაც ჩანს, რომ ვასაველდგერანდელი ვ. ბოღბისხველს მსხვედრის სწავლებებს უკავდა ჩემპიონატში 80, 40 და მებო ბურთი გაკეთე. ბოღბისხველი ევროპული კლასიფიკაციით მეორე ათეულის ბოლოშია, ჩვენში კი პირველი მემბარდინი.

როგორ არა უნდა ვანსენო ბაზაბოლის სპორტის კონფედერაციის პრეზიდენტის ე. აველიანის სიტყვები საბჭოთა ნაგრების თამაშზე — თქვენი ფეხბურთელები იმდენს დარბაზს, სათამაშო დრო არ ჩრებათო, რაც კლდედა, მართლაც, არსენს და, თამაშს შორის დიდ განსხვავება!

თუ ამ თვალსაზრისით ვანებოდა ჩვენს ფეხბურთის, თბოლისის „ღენამოს“ გულშემატკივრებს სასაყუთესო არაფერი გვევს. პირით, „ღენამო“ თავისი შემადგენლობით არაყო ჩამორჩენილი ვინმეს, ძალზე მომგონებიადაც გამოყოფილბა სავთო ფოწეზე. თბოლისიანთა შორის უწარსებლობა იქნის კლასის და კლასიფიკაციის ფეხბურთელები, ბეჭის არც კი დასამზებები.

გნებავი, ვანეთარეო ბუნდის ცალკეულ რაოდენებს? ორი წელთა „ღენამოს“ კარს შეუხვედრებლად, შეისაღებდა იცავს დავით გოგია. არა გვევს მათთან სასაყუთესო, როცა მას არაფერი მატჩი უნდა ამ ნივის მანძილზე, მრავალ მწვედარში გამოკურნა თვის უწინდელი ბურთების აღები.

ამერიკელი მოდების მხატვრის ბლექველის 1978 წლის სიაში — „ნაკლებად ელევანტური ქალები“ — მოხვედრილია ბევრი ცნობილი და მაღალი წლის ქალი.

საში პირველი მსახიობი ქალი პეტ მალდერი. მერკი ინგლისის პირველი ანა, მსახიობი რაკელ ველსი, ამერიკელი ჩოგბურთელი ქალი ბილი ჯინ კინგი, ქალბატონი ქალღმერთის ცენების ყოფილი მფლობელი. შემდეგ მათ მოსდევდა სხვა მსახიობი ქალები.

პირინესა ანტი, ბლექველი მოგვითხრობს: მის არც გათხოვება უშედეგოა.

ჩვენ არ ვიცით ვინ ხელმძღვანელობს მის ჩაცმას, ისეთი შთაბეჭდილება გვიქმნება, თითქმის იგი იცემს განურჩევად ყველაფერს, რასაც კი გასაყიდად გამოიტარებს დიანაჰას. თუმცა, — შენწმავს ბლექველი, — ამაში გასაოცარი არაფერია, იგი ბეწვისა და დედის ცვაზს მიიხდეს და ანა თავის იჟახის ტრადიციების ღირსეულ გამგრძობელად გვევლინება. რაც შეეხება ქალბატონ ეკლენ ინასის, ბლექველი მის შესახებ გვიამბობს: ეს ქალი სულ ერთი ანაა, ისეთი ათასი დოლარის ღირებულების მარცხილია დინამოქალია ბინჯის ხაზი. ბურჟუაზია, მოსოფელი, კომპიუტერი, ხაჯაჟაჟი, კანთაფლი — ეს ის ადამიანი, რომელიც ნებისმიერ გუნდს დააშურებს, რომლისაც ძალად სტრინი ჰაბაბიოს სამედლოდ საფუძვლად დასდებდა.

ახალია, მარიატა, ებრაელიც, გავაშლი — შუა ხაზის უნდერბლერი მოთამაშებია არანა, ე. წ. შუბტიკა ტაის ნახევარტეკვლით, რომლებსაც შეუძლია, ფეხბურთის ერთი წრი მკვლეა, მტკიცე კონტრაქტის ქვეშ იყოფილი სათამაშო მინდვრის ცენტრალური წინა, წამოიყენ კლდე მოწინააღმდეგე კარის იტრიაში და წარმატებითაც დასაფრინებ იგი.

ზოგიერთი გუნდი ახლა მიმართავს ტაქტიკურ სისტემას ორი თავდასხმულით და უშთაბედად არა იმიტომ, რომ ეს მწირთნელია იდუარო კრედლო უპარადო — მათ არა შეეძო შესაბამისი სიძლიერის ფორმირება. ჩვენს გუნდში კი სპორტული ნიჭის გაურთქტვის პერიოდში იმყოფებანდ ვ მოდი, ვაუციკე, უფიანი, დ ნიდა, რებეა-ვოლი, წერტილო. ასეთი ძალის თავდასხმულია სოხუტი ბებრი ვერ დატარებებს.

მე, რაშია საქმე, რატომ ვარო უკმაყოფილო ბილიის „დინამოს“ თამაში, მათი საერთო შედეგებში რატომ ვერ აღის ჩვენი გუნდი მწვერვალებზე?

იტყობს, თანამედროვე ფეხბურთში საქმე ცალკულ ფეხბურთელია ინდივიდუალური მონაცემებისა და სიმძიერების იმდენად არაა, რამდენადაც საერთო ანსაბლში, კოლექტიურ მოქმედებებში, თამაშის სწორი ორგანიზაციაში. რითი აიღო 1972 წელს ვორსლოფცრადის „ზარიაში“ ჩემპიონის პელები? კოლექტივშით, უდიდესი ნებისყოფის სიმძიერით, დასახლო მონახისადაც შეუძლებელია ლტოფილი რით მონაცვო ჩემპიონობა და თანის შარშნ რტენის „პარაგამა“? უპირველეს ყოვლისა, ანსაბლში, საუკეთესოდ შეამაშებულ რგოლებში, რაციონალური ურთიერთობებში; თანაც ეტყვილებს რამდენიმე პირველხარისხიანი

საუკეთესო ელევანტ ქალთა შორის...

ბულებს შარვლით დადის. თვალში დაგველა, გვიანტარება მისი კაბაში დანახვაი“.

გარდა ამისა, ბლექველი აქვეყნებს ამ ქალების ხას, რომლებიც თვითონ ქმნიან ამანდს მოდების საძეარში, არ მისდევან არც ერთ დარწმუნებულ მოვას, თითოეულს აქვს თავისი ინდივიდუალური „სტილი“, ეს შეგინა მათ და ამიტომ ისინი — „ელევანტურად ჩამცმულ ქალთა საში მოხვედრენ“. ამ სიაში რვა ქალია, მათ შორის: ეკლენ ინასის ყოფილი დედამთილი, ქალბატონი როსა კენელი.

საუკეთესო „ელევანტ ლედათა შორის“ ამერიკის შეერთებულ შტატებში ბლექველი აღიარებს ქალბატონ პატ ნიქსონს, რომლის სახელი არ შესულა არც პირველ, არც მეორე სიაში. ბლექველი მისი მიმართებით არ იზურებს ქებს, „ქალბატონი ნიქსონი იცემს მეტად დახვეწილად, ელევანტურად, მისი ტანსაცმელი აბსოლუტო არ არის შეფარული, არც პაბლუ მჭირვანი, მის ჩაცმვაში იგრძნობა ამ ქალის ნაღლი გემოვნა“.

„ეს ასეც უნდა იყოს, — წერს ბლექველი, — პრეზიდენტის ცოლი სწორედაც ცოცხალი რკლამაა მოდების შემქმნელთაში“.

მითამაშე შეეცა, რომლებსაც შეუძლიათ წარმატებით გააგებონ ბრძოლის პროცესში მინორზე წამოჭრილი რთული პრობლემები.

ბილიის „დინამოს“ წყვილენ „ოქროს თაობის“ ფეხბურთელები — მენსი, მტკიცეული, აინამიტი, დ. სიმეონა, რახოლე, ბარკაია, ლ. კლერიკი და სხვანი, მარგან გუნდი არ დარჩენილა უნებო მოთამაშების, ეპიგონების ამართა. მთი უფრო დასანანი, რომ იგი ვერ იტყვს ამ ფეხბურთის, რომლებიც ესნდელ საჭიროა ბრძოლის დღევანდელ განქვედულ სიტუაციაში, დასანანი, რომ ჩვენი მაღალი კლასი ზოგჯერ ფარხმას ყრის მეტოქეთა მოკარბული ნერვოისა და დაუზოგავო თავგანწირვის წინაშე.

ბილიის „დინამოზე“ შირია ამბობენ — განწყობილების გუნდიაო. რას ნიშნავს ეს, კარგად ახასიათებთ აშკარი ეთიქტი კოლექტივს, თუ ცუდი?

მე პირადად კარგს ვერაფერს ვხედავ ამ განსაზრებაში. როგორ შეუძლია ერთი და იმავე გუნდს განააღფურებელი აწგარითი დანარჩენის ბელგრადში თეფოსლოავური ფეხბურთის ერთ-ერთი უძლიერესი წარმომადგენელი და ასეთივე აგარითი წყაბელბა დატოვის მიმდინარი, ვიკიტი, ტკუნენო? ვაწყობილება რას მივიჩნე, როცა დასაბავაია სახასიბნებელი კაღენდარულ მატჩებზე! თუ გრძობს შენი გულშემატკვარების შვიკნა და განცდილ, ნამდვილ ფეხბურთელს მხოლოდ ერთი განწყობილება უნდა გქონდეს — საბრძოლო, შეუთოვარი, ვაკაცური.

ბილიის „დინამოელებს არ აქლიათ ნიჭი, ტემპი, სისწრაფე და სხვა საფეხბურთო კომპონენტები. მათ ესპორიებათ ნებისყოფის სიმძიერე დასიძლიერება, ორგანიზებულობა, სინდულიც მინდულიც უნარი, უპასიოდ ისინი ვერ აკლდენ იმ მწვერვალებზე, რომლებზეც უკვე იმყოფებოდნენ ერთხელ... მხოლოდ ერთხელ.

ბ. ქორძია

მიხსალბე

რედაქციაში შემოსული მასალი უნდა გალითბესოს. ვაიბიბულის სწრაფად, გასარეველად, ზუსტად. ერთი და იგივე მასალა ზოგჯერ ორჯერ და სამჯერ იბეჭდება. ზოგჯერ განსაკუთრებულ ოპერატიულობა მოითხოვს, ტექსტი პილიბარი შემაქმნეს უჯრანად და ისე გაავაზინო სტამბაში.

ოლა ვიგოზიანი — ჩვენი რედაქციის უკველსი მუშაი, ყველაფერს ასწრებს: მასლის სასწრაფოდ გადაბეჭდვაა საჭირო? კი, ბავრო, ასე გადაბეჭდეს, წყალი არ გეცე. თუ სკიპრიონე მოითხოვს, საშუალო შემდეგ დარჩება რედაქციაში, ყველაფერს გააკეთებს და დილით კიბად გადაბეჭდულ მასალას დაეხვედრებოთ მაგივრად. რა დასაბეჭდოა, ზოგჯერ გამოულოდ ატარებულ წამოთქმის ხელს, უნებურად გამოტოვებულ წერტილ-შეიქნის დასემთ ადგილზე, პირის ნიშანს დაუბატებს წინს...

გამოცელება აკლია თუ რა? ეურნალ „დროსი“ გამოცემის დასახლებად დღემდე ქალბატონი ოლია რედაქციაში შემოსავს და ყოველი სტატიის, ჩვენი ურნალის ყოველი ნომრისა თაველით, გულწრფელად მხოლოდ მისი ხელოთ არის დაბეჭდილი.

ოლია ვიგოზიანი დღევანდებით ოლა ვიგოზიანი მღვიანა-შემანგნა. საქმისშეარბიბობის შივალოლობაც ასრულებს. ქალბატონ ოლის მესამე — არაფიცილოთი თანამდებობაც აქვს: იგი რედაქციაში... მაშინა. მკაცრი, წესრიგის მოყვარული, მეტად კეთილი, დაუზარებელი, თავდადებული და მზრუნველი.

მენე ქალბატონი მობინა დაუგვიანო რედაქცია — რა თქმა უნდა, ამ ამაჟს ყველაზე მეტად ქალბატონი ოლია ვინციუსი; რომლებიც კარად დაზიანდა — ქალბატონი ოლიამ პირველად უნდა აღმადლის ხას; ვიკიტი, წმობივებით ხელა გეგავარაი — პირველ შემწედ; გვირგვინის პირველ ბალეყავს ისეც და ისეც ქალბატონი ოლია უნდა შეეკვლინით.

აქ, რედაქციაში ამ კვლევებში გაატარა მან თავიონი ასალგაზრებობა. აქ შრომობდა, აქ ვინციუსი ვურნალის ყოველი კრიგი ამბობის დაბეჭდვაში მონიველ სისაჩუქლს. აი, ამბობენ კარად, რომ რედაქცია მისთვის ახლა მებრე, თბილ და საყვარელი ოჩახად დასაყვეტელია.

ოლა ვიგოზიანი ბრძოლა თვეში მოვიდა „დროსიში“ საშუალოდ. აქვდა მარტია. მთელს კილოტეტივს გვიდა ვისარგებლით შემოსევითი და ქალთა საერთაშორისო დღეს ბუნდირება, ჩანბრთობა, ცუდავაც ასალგაზრებულ შეშობაშია ეურტრითი ერთ ურნალის და საქმისთხის თავედებულ ადამიანს — ბატეცემულ ოლა ვიგოზიანს.

ღაჯომატი სთბოლოში

ოფიცარი ვაჭუთი „ინტერნეტულ ჰერალდ ტრბუნა“ იუწყება, მუსტანგარაისი (ნევადა შტატი, აშშ) საჩარო სახლის ქალებმა გააღწვივებენ, თაიანია წველი შეიტანონ ინტერეტკულ კრიზისთან ბრძოლაში. შექმენი „ისტუმბრბთან“ ახლა მიწი-ქაბების ნაცულად გრძელდება მისთვის თბლ ქაბებში გამოწყობილი გამოვლენ. ეს სასულელებს მისცემა საჩარო სახლის პატრონს ჯო კონფორტს დარბაზებში ნ გრადუსით შეამციროს ტემპერატურა და სათბობი დაზოვოს.

ისროლით ძვა

მოდანდორმა ვაჭუთმა „ფოლდესკრანტმა“ ამას წინათ გამოქვეყნა საკანებო რჩევა-დარიგებები, რომლებიც ქვეყანაში შექმნილ ინტერეს-

ტრკული კრიზისის დასაძლევად არის გამოწვეული.

ვაჭუთი მოკითხვლებს სთავაზობს, დღეში, სულ ცოტა, სამჯერ მაინც გაირბინონ რამდენიმე კილომეტრი. თურმე წე იტვიტო, სიზარდლის შემდეგ ორგანიზმი ბურღდება და საჭირო აღარ არის ოჯახში გახათობი მოწყობილობების ჩართვა. ვაჭუთის რჩევით, მაგიდის ღამა შეიძლება გამოყენებული იქნას ჩაისა და უჯვის შესაბამისად. ტელევიზორის გახურებულ უკანა მხარეს კი თავისუფლად შეიძლება გაიხუხოს ზურა...

მხავები რჩევა-დარიგებების შემდეგ ვაჭუთი მოწოდებით მიმართავს მოკითხვლებს, ამ მოწოდების შინაარსი ასეთია: ის, ვინც ზედმეტად განათებულ ოჯახს მოეწონება, მოვალეა დაიხაროს, მოძებნოს ქვა და ფანჯარაში ისროლოს. ქვა, რა თქმა უნდა, იმე უნდა იყოს ნაწარმი, რომ იგი აუცილებლად მოხვდეს ელექტრონათურას.

ღაპკვირილი

მერიკის შერეობული შტატების ქალაქ სან-დიეგოს ერთ-ერთი მადლიის თაროზე ამას წინათ გახატულად გამოტანილი იყო ორი, ზუსტად ერთნაირი კოგებოური ქუდი ერთი ქუდი ნ დღიანად ღირდა, მეორე — დღიანად.

მეორად შეფასებულ ქუდს ახეთი წარჩურა ჰქონდა მიმავლები: „დააკვირდით, ქუდი გახურებულია ნამდვილი კოგებოური ტყვიით“

ნამორღმსენი ქალაქი

მერიკის შერეობული შტატების მანჩანთმშენებლობის ცენტრს ქალაქ დეტროიტს „ამერიკელ თვითმკვლელოა დღაქალაქში“ შეარქვეს. თვითმკვლელობის შემთხვევები ქალაქში ყოველწლიურად იზრდება.

1973 წლის დეცემბრის დამდეგისათვის დეტროიტში რეგისტრირებული იყო 888 თვითმკვლელობა. წლის ბოლოს ეს რიცხვი დაახლოებით 760-მდე გაიზარდა.

უბრალო არითმეტიკული გამოანგარიშება ვაჩვენებს, რომ დეტროეტი უკველი 1806 მოქალაქიდან ერთი აღმაინა აუცილებლად იკლავს თავს.

მოლის მიმდევართა ბრძოლას სარავები ჩაუტავა ვინმე პერკულორი, რომელიც ეახლებსწმუნდ ობსთავის არის გასაშარულბული.

ბულბო ვაცხოვრობილი მიბოწევა გაჩაღა თუტციტის სანაწარმობისთან.

მოლის მიმდევართა ბრძოლა გრძელდება.

ნაღღრმი ალბაცემა

ინგლისის ქალაქ ნერდლიში, ერთ-ერთი პენსიონერის ოჯახში ოჯანადან მომულენდლად წამოვიდა რაღღ უცნაური სიხბე, რომელსაც ბენწონის სუნე ანღოდა. ახლომას-მოსვრებში შორებში ვდაროებთა და ბოთლებით შევცვლდნენ პენსიონერის ნაწარგულბოში.

მათი აღტაცება ნაღღრე გამოდგა. მალე გამოირკვა, რომ ოჯანადან წამოსული სიხბე ადგილობრივი ფარმაცეპტული ფაბრიკის მიერ გადამშევაებული მედიკამენტების ნარჩენები იყო. ეს ნარჩენები წულაგყვანალობის დაწანების შედეგად მოხდა ოჯანაში.

სიხბე მიერ რაოდენობით მოიცავს საწამლად ნივთიერებებს. მისი გამოყენება არ შეიძლება სასმელად. პირის დასაბნაად და სხვა საოჯახო დარბზულობისათვის, — გახუცებად სახტად დარჩენილ ჰემოსინერს მუნიციპალტების წარმომადგენლებს.

ბრბოლ ბრბმღვება

აღწარმეების ერთ-ერთი ციხის პატონებმა ამას წინათ გავიცვა გამოაცხადეს. ისინი დღენობით მოითხოვენ, რომ ციხეში შოვლ მჭავრდავებულბებს ახალი, თანამდროვე მოდის სპეცტანსაცმელი შეურთონ.

გაღეცა ასწუობად 11 11-74 წ. ზელმოწერილა დასაბედედ 15 111-74 წ, ქალღლის ზომა 70x108/8, ფოტოური ნაბედედ ფურტელი 2.5, პირბობით ნაბედედ ფურტელი 3.5, სადრეცხო-საგამომცემლო თაბები 4.5, ტირაჟი 50.000, შეჯ 556, უფ 01874. ზსნი 30 333.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дроша» (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

საბ. კვ ციხის გამოცემლობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14.

Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

რედაქციის მისამართი:

350008, თბილისი 8, რუსთაველის პრ. 42, ტელ. — მთ. რედაქტორის — 99-54-66, პ/მე. მდივნის — 99-82-89, განყოფილებების — 93-28-42, 99-01-39.

რედაქციის შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ.

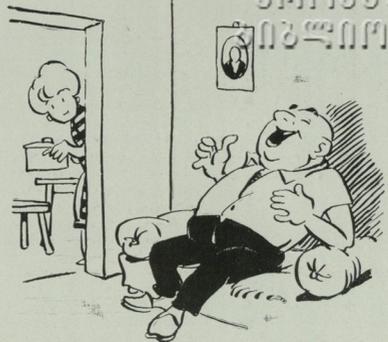

ანდრო კანელაძე

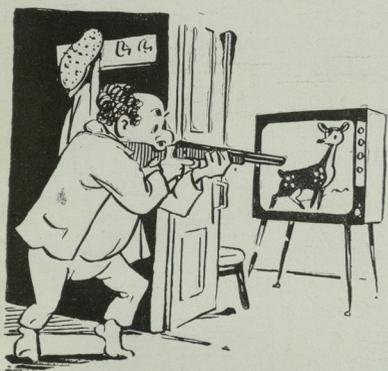
— ზუსტად თქვენი ზომა, ბატონო ერთი-ორ-
ჯერ გარეცხავ და ჩოხა-ახალუბილი მოგერგებავ

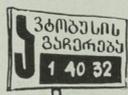
ეროვნული
იზღიერთევა

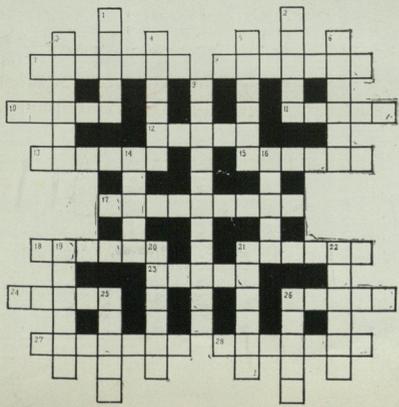
— რას იტყვი, ცაცო, ვადაირი?
— მეზობელთან ჩურჩილთი შევეცაიხ ანვადტს.
ქალო!

ბრაკონიერი

— რას აეყოებს ეს კაცი?
— ზუთკაიკიანებს კილის ათ კაიკიან.

კ რ თ ს ვ ტ რ დ ი

სორიონებალუბა: 7 ვერანელი წყრალი. 4. პეშუნის ნაწარმოების
გმირა. 10. ბუნების მოვლენა 11 ქალღმერთი 12. ბაღჩელი. 13. ქალკი
ავტრალიაში 15. ევალფორსადმი გულგრილი დამოკიდებულება. 17. ქვექ
ნის შიარ. 18. ლასის მიწინავე, ორგანიზებული ნაწილი. 21. ჰერმეტულად
დაზბურული მრგვალი. მნათი შინა 23. ფრინველი 24. სპორტული შეიბრება
26. აღმინსტრაციულ-ტერტორიული ერთეული ძველ რუსეთში. 27. ავად-
მყოფობა. 28. სპორტით დაკავებული ცხარე საეწი.

მერბიალურა: 1. ქაჩელის რომინის გიარის საბელი. 2. მცნიერების
დარგი 3. 5. ბარათაშვილის ლექსი. 4. კონფოლმის საჩვენებელი საშუალება.
5. საბელწიფო ევროპაში. 6. თევზის დასაქერი ზღსაწყო. 7. სახალხო-სამე-
ურბნო მანქანა. 11. ზოგიერთი მცენარის ტანზე წვეტიანი. მავალი გამონა-
ზარდი. 16. ღელფოსის ტარის ქურუმი. 19. ძროხის ბარკლის ნაწილი. 20. სი-
კვდილ-სიყოცხლის ბრძოლა. 21. მღინაზე აფრიაში. 22. ირანის აზრბაიჯან-
ნის შთაგნობის მარიალინი ტბა. 23. ინგლისური სიგრძის საზომი ერთეული
24. საქმელების ნუსხა.

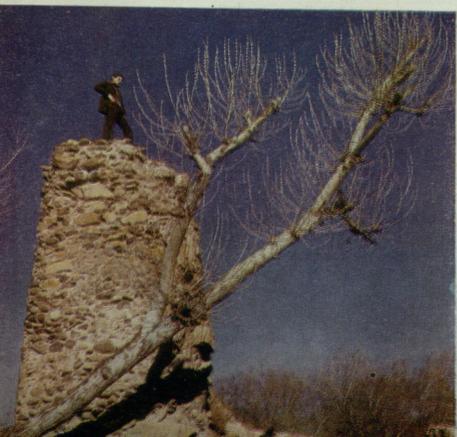

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ИНДЕКС 76056

ფორა ზეარაბ მათეაუპილისა

თბილისის ძველ უბანში

გაგაუბული კახილი.

ფოტო ბენი კაკიუფილისა ბასიჩინა კალაქაში.

